PRZEGLĄD PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY

Z DODATKIEM GAZETA GIEŁDOWA I LOSOWAŃ

CZASOPISMO, POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU, HANDLU I FINANSÓW.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTR. ZŁOTA 5.— TEL. 57-30 i 195-03. Konto w P. K. O. № 1465.

WYCHODZI DWA RAZY NA MIESIĄC. WARSZAWA — LIPIEC 1922.

REDAKTOR PRZYJMUJE WE WTORKI I SOBOTY OD 6 — 7: RĘKOPISÓW NIE ZWRACA SIĘ.

Nowy szyb naftowy w Borysławiu.

Dnia 3 b. m. został w Borysławiu dowiercony nowy, nadzwyczaj wydajny szyb, który dał około 30 wagonów ropy na dobę i blizko 130 m³ gazu na minutę. Dowierconym on był w nadzwyczaj szczęśliwych okolicznościach. Szyb ten, № 1, byłego tow. „Ratoczyn Oil Company", przed dwoma laty zakupiony przez francuskie Tow. „Silva Plana", i ochrzczony imieniem Jim (po ang. Jakób), miał wielkie niepowodzenia przy wierceniu i silnie skrzywiony otwór, tak że przy wierceniu na sztangi wiertnicze nakładano słupki (krążki) dębowe, by przy ciągłem tarciu o boki rur nie wycierać tych stang i nie uszkodzić rur cembrujących otwór wiertniczy. Takie skrzywienie otworu jest bardzo niepożądanem w wiertnictwie, bo gdy się już dojdzie do ropy, tłokowanie takiego szybu na linach stalowych jest niebezpiecznem, bo liny te z czasem muszą przeciąć rury w miejscu skrzywienia i wpuści się wodę do pokładu ropnego. Na szczęście dowiercono się ropy wybuchowej, to jest takiej, kiedy zgromadzone w głębi ziemi znaczne ilości gazu pod wielkiem ciśnieniem, same wymykają się otworem świdrowym, pociągając i wypychając przy tem mniej lub więcej znaczne ilości ropy.

Dodać należy, że podczas wybuchu przewód wiertniczy się urwał, część sztang z klockami wyleciała w górę, zostały jednak na spodzie otworu cały warsztat wiertniczy t. j. świder, obciążnik i nożyce, oraz około 60 takich stang z klockami. Wszystko to znacznie zmniejsza przekrój pięciocalowej rury, którą dany szyb jest zrurowany, gdy z czasem przeszkody te zostaną usunięte i wydobyte, wydajność szybu powinna się znacznie powiększyć.

Charakter wypływu ropy i ilość otrzymywanej na dobę ropy i gazów przedstawia wielką analogię do niedaleko położonego szybu tow. akc. „Nafta" № 30, który był dowiercony dn. 6/II 1918 roku i przez trzy z górą miesiące dawał po 30 wagonów ropy i też około 100 m³ gazu.

Według mapy geologicznej D-ra Kropaczka oba szyby postawione są na załamaniu tegoż fałdu geologicznego, mają prawie tę samą głębokość (1427 mtr., № 30 Nafty 1442 mtr) początkowa siła wybuchu jest prawie ta sama, więc wolno przypuszczać, że nowy szyb Jim (Dżim) trafił na dalszy ciąg tej samej szczeliny w pokładzie naftowym, a więc że jego dalsze losy będą zbliżone do losów szybu 30 Nafta. Szyb Nafty № 30 dawał w ciągu pierwszych dni kilku po nad 40 wagonów, potem przez trzy miesiące równe 30 wagonów, po roku dawał jeszcze 18 wagonów, po dwóch latach po nad 11, obecnie w piątym roku stale samoczynnej produkcji jeszcze daje po nad 4 wagony dziennie. Takiej samej więc, albo mało co mniejszej produkcyi można się więc spodziewać i po Jim'ie.

Produkcja ropy w Małopolsce stale się zmniejszała od 3 lat i z 90.000 wagonów rocznie w r. 1919 spadła w r. 1921 do 65.000. Przyczynę takiego upadku produkcji należy upatrywać w dwóch powodach. Jednym było coraz bardziej rozpowszechniające się przekonanie o tem że złoża ropne w zagłębiu Borysławskiem wy-

czerpują się boraz bardziej, i że „Borysław“ jest już na wymarciu, że więc przy nowych wierceniach oczekiwać można tylko stosunkowo niewielkiej produkcji, co oczywiście znacznie zmniejszało zapał do zaczynania nowych wierceń, drugą zaś przyczyną była sytuacja polityczna. Pod koniec wielkiej wojny w r. 1918 zjawiły się pierwsze trudności techniczne w wiertnictwie naftowem. Trudność otrzymania pożywienia dla robotników i urzędników naftowych, pewne trudności w otrzymaniu całego szeregu materjałów technicznych, licha jakość otrzymywanych materjałów i znaczne ich podrożenie wraz z niską ceną ropy surowej, ustanowioną przez Rząd austrjacki powodowały zmniejszenie się nowych wierceń. Potem przyszło 7 miesięcy władzy ukraińskiej i zupełne odcięcie od fabryk i składów zachodnich, a więc zupełna niemożliwość otrzymania potrzebnych materjałów i emigracja na Zachód ogromnej większości wiertaczy—mazurów zatrzymały ruch wiertniczy zupełnie. Były w ruchu tylko szyby dowiercone, produkcyjne, które tłokowano. Zastój w ruchu wiertniczym, specjalnie w zakładaniu szybów nowych, trwał dalej, częściowo na skutek braku materjałów i trudności sprowadzenia ich z zagranicy (Czech), częściowo zaś z powodu dalszego utrzymania sekwestru ropy przez Rząd Polski i wyznaczenia przezeń zanizkiej ceny na tę ropę.

W roku 1920 zaczęło się trochę poprawiać, lecz najazd bolszewicki znowu pomięszał szyki i spowodował dalsze trwanie stanu wyczekiwania. Dopiero w r. 1921 zaczęło wiercić większą ilość nowych otworów, lecz ponieważ wiercenie w Borysławiuz powodu trudnych, bardzo skośnych, pokładów przejściowych i znacznej głębokości pokładu ropnego (około 1½ kilometra) trwa od 3 do 6 lat (przeciętnie 4 lata), więc szyby te mogą być dowiercone dopiero w roku 1924 i 25 obecnie zaś dowierca się szyby,zapoczątkowane jeszcze w latach 1916 i 17-ym

Ostatnie dowiercenie przez tow. Silva Plana szybu o dużej wydajności ropy i gazów przedstawia więc nietylko wielki los na loterji dla tego towarzystwa, ale udowodni wszystkim nafciarzom, że Borysław nie jest „na wymarciu“ i że warto wywiercić 10—20 szybów kosztem kilkunastu miljardów, by otrzymać jeden podatny, który zapłaci za 20 poprzednich i za 20 następnych. Prócz tego 900 wagonów miesięcznie ropy i 130 m³ gazu na minutę oznacza powiększenie się bieżącej produkcji bardzo znaczne, bo ten gaz da możność zaoszczędzenia kilkuset wagonów ropy, zużywanej obecnie na opał, wobec czego produkcja zagłębia Borysławskiego odrazu podniesie się o jakie 25% — co oznacza pełniejsze uruchomienie rafinerji nafty, możność podwojenia wywozu ropy i produktów naftowych zagranicę i poprawienie się naszego państwowego bilansu płatniczego o kilkanaście miljardów rocznie.

J. Douglas.

Polityka naftowa Rządu Polskiego.

Ropa naftowa i produkty naftowe objęte są do dnia dzisiejszego jeszcze sekwestrem i obrót ich tak wewnętrzny, jak i zagraniczny podlega reglementacji.

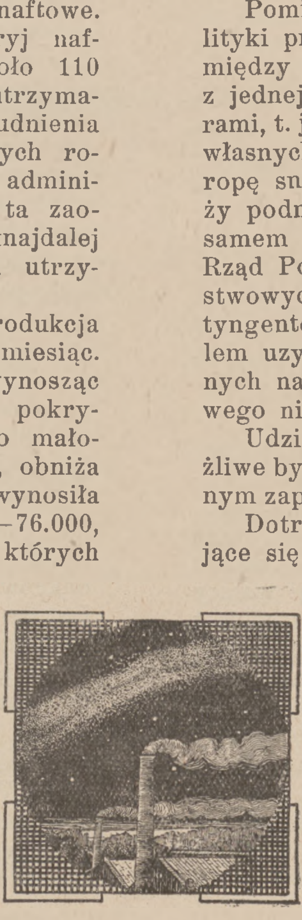
Sekwestr ropy i produktów naftowych, oraz reglementacja ich obrotu wywołane zostały stosunkami wojennemi i uzasadnione były w zupełności rolą, którą artykuły te odgrywały tak w prowadzeniu wojny, jako też w zaopatrzeniu kolei, przemysłu, rolnictwa i najszerszych kół konsumentów w najniezbędniejsze środki popędowe i świetlne.

Od chwili ustania wojny i polepszania się oraz ustalania stosunków gospodarczych, ulegał sekwestr ropy i produktów naftowych stopniowemu ograniczaniu, tak, iż sekwestr produktów naftowych w obrocie krajowym i zagranicznym oraz sekwestr ropy w obrocie krajowym posiada w tej chwili już tylko czysto formalne znaczenie i zostanie w najbliższych dniach zupełnie zniesiony, a pozostaną jedynie ograniczenia eksportu ropy surowej, zastosowane, i nadal stosować się mające, z następujących powodów:

Ropa naftowa jest surowcem, przerabianym w rafinerjach na produkty naftowe. Zdolność przeróbcza polskich rafineryj naftowych wynosi w chwili obecnej około 110 tysięcy cystern ropy rocznie i dla utrzymania tych rafineryj w ruchu i zatrudnienia tem samem tysięcy wyspecjalizowanych robotników i setek sił technicznych, administracyjnych i handlowych, rafinerje ta zaopatrzone być muszą w granicach jaknajdalej idących możliwości w konieczny dla utrzymania ich ruchu surowiec.

Tymczasem obniża się polska produkcja ropy z roku na rok i z miesiąca na miesiąc. Produkcja ropy małopolskiej, która, wynosząc w roku 1908 około 200.000 cystern, pokrywać mogła zapotrzebowanie nietylko małopolskich, ale i austrjackich rafineryj, obniża się stopniowo, tak, iż w roku 1919 wynosiła już tylko 83.000 cystern, w roku 1920—76.000, a w roku 1921 — 65.000 cystern, z których część zużywać muszą na opał kopalnie same, tak iż do przeróbki w rafinerjach dostają się ilości ropy zmniejszone jeszcze około 10% produkowanych kontyngentów.

Z zestawienia powyższych cyfr wynika, iż w chwili obecnej pokrywa polska produkcja ropy zaledwie połowę zapotrzebowania polskich rafineryj i rafinerje te cierpią same na poważny już w chwili obecnej brak surowca.

Pozatem obniża eksport surowej ropy naftowej i jej przeróbka w krajach z Polską sąsiadujących zapotrzebowanie i cenę gotowych produktów naftowych i wytwarza w ten sposób w krajach będących naturalnemi rynkami zbytu dla polskich produktów naftowych niepożądaną konkurencję, opartą i podsycaną polskim surowcem, który w kraju właśnie może i powinien być przerobiony.

Pomijając jednak nawet ostatnio wyliczone choć zasadnicze względy naszej polityki handlowej, dojść musimy do wniosku, że, stojąc przed alternatywą zamknięcia z powodu braku surowca własnych rafineryj, lub też narażenia na to samo, przez wstrzymanie wywozu ropy rafineryj zagranicznych, wybrać musimy tę drugą alternatywę i podtrzymać wszystkiemi rozporządzalnemi środkami podstawy bytu własnego przemysłu rafineryjnego.

Kierując tedy powyższemi względami, Rząd Polski ograniczył zasadniczo wywóz ropy naftowej zagranicę.

Zasada ta jednak nie zawsze mogła być bezwzględnie wykonywana.

Pomijając już względy wewnętrznej polityki przemysłowej, a w tym wypadku walki między rafinerami i producentami-rafinerami z jednej, a zdrugiej strony czystymi rafinerami, t. j. przemysłowcami, nie posiadającymi własnych rafineryj, a produkującymi jedynie ropę surową, w których interesie leżało i leży podniesienie ceny ropy naftowej, a tem samem i eksport tejże ropy, zmuszony był Rząd Polski w szeregu układów międzypaństwowych, zezwolić na wywóz pewnych kontyngentów ropy naftowej zagranicę, a to celem uzyskania w drodze kompensaty, pewnych najkonieczniejszych, a dla bytu państwowego nieraz decydujących artykułów.

Udzielone w tym względzie koncesje możliwe były dzięki posiadanym wówczas znacznym zapasom ropy, pochodzącym z roku 1918

Dotrzymując przyjęte zobowiązania datujące się w większości wypadków z początku roku 1920, zezwalał Rząd Polski na wywóz ropy naftowej w granicach umówionych kontyngentów, aż do chwili ich wyczerpania.

Obecnie, po wyczerpaniu umówionych kontyngentów ropy naftowej, jak też w braku powodów zmuszających Rząd Polski do dalszego wywozu ropy, wywóz ten ustać musi zasadniczo ze względów wyżej już przytoczonych.

II Wszechpolski Zjazd Cukrowników.

W myśl uchwały I Zjazdu Cukrowników, odbytego w dniu 3 lutego r. b. w Warszawie, zwołany został II Wszechpolski Zjazd, który się odbył dn. 3 i 4 lipca w Poznaniu, w gmachu Uniwersytetu.

Obrady zagaił prezes Związku Zachodnio-Polskiego Przemysłu Cukrowniczego, p. Alfred Chłapowski, wspominając na wstępie ze czcią zasługi zmarłego prezesa, ś. p. Jul. Tołłoczki. Następnie mówca powitał bardzo licznie zebranych uczestników Zjazdu, a ze szczególnie gorącemi słowami zwrócił się do tych, którzy podtrzymywali pracę cukrownictwa na kresach, walcząc tam w ciężkich warunkach, a dzisiaj pozbawieni są swych warsztatów.

Po uzupełnieniu prezydjum, do którego weszli pp.: Broniewski, Hanicki i Raszewski, p. Alfred Chłapowski zdał przewodnictwo w ręce wiceprezesa Rady Nadzorczej Związku Cukrowników, b. ministra Zaglenicznego, poczem wygłosił referat na temat „Cukrownictwo polskie, a eksport".

W obszernym tym referacie mówca zobrazował wyczerpująco obecny stan przemysłu cukrowniczego w Polsce i jego widoki na przyszłość. Możliwości dalszego rozwoju cukrownictwa polskiego są bardzo znaczne. Przykład b. dzielnicy pruskiej, gdzie ziemie naogół są lekkie, dowodzi, do jakiego stopnia rozwoju można doprowadzić cukrownictwo przy celowej i intensywnej gospodarce. Wobec wielkiego znaczenia tego przemysłu dla kraju ze względu na jego charakter wybitnie eksportowy, rolnicy powinni okazywać mu szczególne zainteresowanie i, gdzie tylko rodzaj ziemi na to pozwala, popierać hodowlę buraków cukrowych. Mówca przypomina, że w Wielkopolsce i na Pomorzu powstało w czasie od 1875 do 1884 r. 21 cukrowni.

Produkcja cukru opiera się u nas na rynku wewnętrznym i na eksporcie. Rynek wewnętrzny jest najpoważniejszą podstawą produkcji cukrowej, eksport zaś ma ogromne znaczenie dla poprawienia naszego bilansu handlowego, a przez to i dla sanacji waluty polskiej. Konsumcja cukru w Polsce jest bardzo niska. Przed wojną spożycie cukru wynosiło na głowę ludności w b. Kongresówce 8.5 kg., w Małopolsce 10 kg., w Wielkopolsce 20 kg., na Śląsku 25 kg., podczas gdy np. Anglja konsumuje 30 kg. na głowę, a Francja 38 kg. W czasie wojny i po wojnie konsumcja cukru w Polsce obniżyła się jeszcze bardziej i wynosi obecnie niecałe 5 kg. na głowę. W r. b. przypuszczalna konsumcja cukru u nas będzie mniejsza nawet, niż w r. ub. o jakieś 1000 wagonów. Przyczyną tego jest wysoka cena cukru, spowodowana nadmierną akcyzą. Należy dążyć do podwyższenia wewnętrznej konsumcji drogą uświadomienia ludności o pożytku cukru dla organizmu i o szkodliwości sacharyny. Sacharyna dotychczas używana jest w znacznych ilościach w b. Kongresówce. Cyfry, podane przez prelegenta, wskazują, że na imporcie sacharyny rząd nasz stracił przeszło 11 miljardów mk.

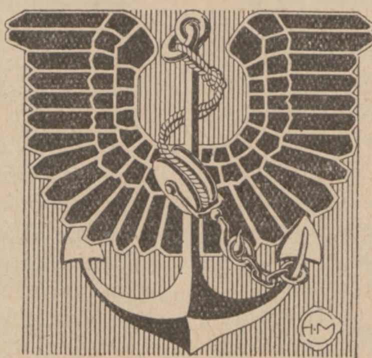
Eksport cukru polskiego, przy racjonalnej polityce, możnaby podnieść ogromnie i zrobić zeń wielkie źródło dochodów. Głód cukru w Europie jest olbrzymi. Oprócz Czechosłowacji, Holandji i Belgji, wszystkie państwa importują cukier. Poważniejszym konkurentem dla nas jest tylko Czechosłowacja, Polska jednak jest w dogodniejszem położeniu dzięki tańszej produkcji i dostępu do morza. Polska powinna skorzystać z ruiny cukrownictwa na Ukrainie i w Rosji i opanować rynki zachodnie. Potrzebna jest do tego koncentracja eksportu cukru w ręku organizacji cukrowników. W eksporcie powinny partycypować wszystkie fabryki. Niezbędna jest także pomoc rządu. Mówca zwraca uwagę na wysokie cła, uniemożliwiające niemal zupełnie dowóz z zagranicy narzędzi i maszyn, potrzebnych do remontu cukrowni. Koniecznem byłoby stworzenie specjalnej komisji celnej, której orzeczenia miałyby dla rządu walor decydujący.

Prelegent wypowiada się za zsyndykalizowaniem naszego przemysłu cukrowniczego. Idea ta wprawdzie zbankrutowała w Czechosłowacji, ale tam popełniono szereg błędów, ponadto stosunki cukrownicze w tym kraju są niesłychanie skomplikowane.

W dyskusji, jaka się wywiązała nad powyższym referatem, zabierało głos szereg mówców. Dyr. Stefan Godlewski wskazuje na powody małej konsumcji cukru w Polsce i wypowiada się za stworzeniem syndykatu cukrowniczego. Poseł Brownsford również jest za syndykatem, ponadto zaleca popularyzację uprawy buraków między włościaństwem. Dalsi mówcy wypowiadają się także za stworzeniem syndykatu.

Na zebraniu popołudniowym wygłosił pierwszy referat dyr. Hipolit Liciński na temat „Warunki pracy w Królestwie Kongresowem, a w b. zaborze pruskim". Cukrownictwo b. zaboru rosyjskiego, jakkolwiek zapoczątkowane 25 lat wcześniej, nie ujawniło

takiego rozmachu, jak później cukrownictwo wielkopolskie i pomorskie. Rząd rosyjski nie przykładał się do rozwoju gospodarczego kraju, jak to uczynił rząd pruski, to też cukrownictwo Królestwa zdane było na własne siły. Podczas gdy cukrownictwo zaboru pruskiego otrzymywało personel kierowniczy i techniczny z Niemiec, cukrownictwo królestwa tylko początkowo pomagało sobie współpracownikiem niemieckim i z czasem wychowało sobie armję wykwalifikowanego pracownika. Królestwo zdobyło sobie też obfity dorobek literacki, stworzyło polskie słownictwo cukrownicze, własne pismo, a pod względem technicznym doszło do wykończenia, wyrabiając cukier konsumcyjny i rafinowany we własnych zakładach, podczas gdy zabór pruski wytwarzał prawie wyłącznie cukier surowy. Cukrownie zaboru pruskiego pozostały zależnemi od przemysłu metalurgicznego niemieckiego, cukrownictwo zaś Królestwa powołało do życia nowe gałęzie przemysłu, mianowicie, wytwórczość maszyn i aparatów cukrowniczych. Dziś wszelkie zapotrzebowania cukrownictwa mogą być całkowicie pokryte w przemyśle krajowym. Królestwo też podjęło od r. 1872 hodowlę nasion buraczanych.

Referat wywołał bardzo ożywioną dyskusję, szczególnie w sprawie przemysłu maszynowego. Jako przedstawiciel tego przemysłu przemawiał p. Kurzeniecki, który podkreślił patrjotyczny obowiązek cukrowni naszych zaopatrywania się w środki techniczne w przemyśle krajowym. Pan Dąbrowski potwierdza, że krajowe fabryki maszyn cukrowniczych stoją na wysokości zadania. Pan Grzybowski i p. Broniewski mówią o polityce celnej na nasiona.

Na propozycję p. prezesa Zaglenicznego uchwalono jednomyślnie powołać komisję, którąby wpływała na rozsądną politykę ceł.

Po krótkiej przerwie p. dyr. Szmit wygłosił fachowy referat na temat „Instalacja opałowa w nowoczesnej cukrowni“.

Następnego dnia uczestnicy Zjazdu zwiedzili szereg przedsiębiorstw przemysłowych w okolicy Poznania. *n.*

Przemysł cementowy.

Silnie rozwinięty u nas przed wojną przemysł cementowy, oczywiście jak i inne branże naszego przemysłu został powstrzymany w czasie wojny w swym rozwoju i dopiero od niedawna, dzięki budzącemu się życiu gospodarczemu u nas w kraju, zaczyna budzić się z letargu, a mając na widoku odbudowę kraju, rokuje dalszy pomyślny rozkwit tego przemysłu.

Posiadamy obecnie na obszarze rzeczypospolitej Polskiej 16 fabryk cementu mianowicie 9 na terenach b. królestwa, 3 w Małopolsce, 2 na kresach wschodnich i po jednej na Śląsku Cieszyńskim i na Pomorzu. Wszystkie te cementownie należą do związku fabryk portland-cementu.

Produkcja obecna cementowni b. królestwa wynosi 30$^{0}/_{0}$ produkcji przedwojennej i wyraża się w cyfrze 1,252,914.^{2} brutto, z tego konsumcja krajowa wyniosła 1,226,493.$_{2}$ Produkcja Małopolskich i Śląsko-Cieszyńskich fabryk cementu wyniosła około 56$^{0}/_{0}$ produkcji przedwojennej.

Jak wiadomo produkcja cementu uzależniona jest w znacznej mierze od posiadania dostatecznej ilości węgla wysoko kalorycznego, z tego powodu przyłączenie Górnego Śląska, posiadającego właśnie tego rodzaju węgiel bezwątpienia przyczyni się wielce do rozmnożenia tak pod względem ilości, jak i jakości produkcji cementu.

Pomimo istnienia związku fabryk cementu eksport jego nie jest unormowany i każda poszczególna cementownia wywozi za granicę cement na własne ryzyko i rachunek, wobec tego należałoby koniecznie utworzyć syndykat, którego zadaniem byłby racjonalnie opracowany plan eksportu i unormowanie cen. W tym kierunku prowadzone są pomiędzy zainteresowanymi czynnikami pertraktacje, które mają szanse pomyślnego rozwiązania tej ważnej sprawy.

Sprawa eksportu zagranicznego cementu o tyle jest obecnie aktualną i ważną, że z chwilą ożywienia się ruchu budowlanego w kraju, cementownie będą zmuszone rozwinąć swą produkcję i unormować swój wywóz, w przeciwnym bowiem razie produkcja krajowa nie pokryje zapotrzebowania wewnętrznego. *Stc.*

Przemysł drzewny w Polsce.

Nasi przemysłowcy drzewni powinni zwrócić baczną uwagę na Bydgoszcz, która przed wojną, za czasów okupacji pruskiej była jednym z największych, a być może największym punktem, w którym ogniskował się cały niemiecki wielki przemysł drzewny.

Cały port w Brdyujściu, Brda i okolice zapełnione były drzewem. Traków czyli gatrów posiada Bydgoszcz i okolica około 150, każdy z nich przerabiał przed wojną dziennie około 6.000 mtr. sześciennych, czyli razem około 1.000.000 m.^{3}.

Poza tem koło tartaków były olbrzymie składy drzewa tartego, desek, belek i t. d. Z obrzymich tych zapasów dziś niema śladu, niemcy wszystko to wywieźli. O ile przed wojną Bydgoszcz i okolice, zatrudniające około 20 tys. robotników przemysłu drzewnego, zaopatrywała całe Niemcy w surowiec drzewny, przerabiany potem w Niemczech i eksportowany za granicę, o tyle dziś cały ten przemysł zamarł. Zapasy drzewa zniknęły, dowóz nowych zapasów ustał a praca w tartakach zaledwie wegetuje, zadawalając się przerabianiem drzewa wielkopolskiego, mniej doborowego. Drzewo z Wielkopolski przychodzi koleją, a koszta transportu dochodzą dziś połowy wartości drzewa. Dzisiejsza wydajność pracy tartaków bydgoskich dosięga zaledwie 10 części przedwojennej.

Mimo tego upadku przemysłu drzewnego w Bydgoszczy, dałby się on dźwignąć do rozmiarów przedwojennych, a nawet mógłby go przewyższyć. Właściwie warunki sprzyjające temu nie zmieniły się. Drzewo w terenach, dostarczających dawniej Bydgoszczy materjału surowego, jest i nawet w niektórych miejscowościach leży gotowe do spławu. Woda, rzeki i kanały również istnieją nadal, cały system kanałów, śluz, magazynów i t. d. w Bydgoszczy i okolicy pozostał na szczęście nie zniszczony, należałoby jedynie na nowo uspławnić rzeki i kanały, zamulone obecnie, zorganizować flisaków i robotników drzewnych i pchnąć cały aparat gotowy do pracy.

Oczywiście, że część tych zadań w celu wznowienia przemysłu drzewnego w Bydgoszczy spada na rząd, mianowicie w kierunku usplawnienia rzek i kanałów. To też opinja publiczna powinna przyjść z pomocą naszym wielkim przemysłowcom drzewnym żądając od czynników miarodajnych, aby jaknajrychlej rząd przystąpił do tych prac, od ktorych zależy przyprowadzenie przemysłu drzewnego w Bydgoszczy do dawnej świetności.

Sprawa ta nie jest sprawą lokalną Bydgoszczy lub nawet jednej dzielnicy naszej Rzeczypospolitej, lecz całej Polski, gdyż załatwienie jej w sensie pomyślnym bezwątpienia da nieobliczalne wprost zyski krajowi.

Ski.

Handel drzewny z Anglją.

W ostatnich czasach nasze zamożne ziemiaństwo zawarło szereg tranzakcji handlowych, mających na celu sprzedaż drzewa, z najpoważniejszemi firmami angielskiemi. Sprzedano drzewo w lasach, leżących na kresach, ale nie drzewo na pniu, lecz już przetarte. Obrót wynosi wiele miljardów marek, a dostawa obliczona jest na dziesiątek lat.

Ma to wszystko duże znaczenie społeczno-polityczne. Nie umieliśmy zdobyć naszymi produktami sfer handlowych zachodnio-europejskich, a szczególnie na największe trudności napotykał nasz handel z Anglją i — powiedzmy otwarcie — nie z winy Anglików. Dla naszych spraw politycznych miało to najfatalniejsze następstwa. Przy ustalaniu naszych granic państwowych wszędzie, na wschodzie i na zachodzie, naszym aspiracjom narodowym przeciwstawiał się świat przemysłowo-handlowy angielski, bo jego interesa kolidowały z naszymi. Wiadomo np. dziś już powszechnie, że przy rozgraniczaniu Spisza i Orawy linja graniczna poszła wszędzie linją lasów; piaski dostały się nam, lasy Czechom, bo w lasach tamtejszych zaangażowały się, lub miały widoki zaangażowania się kapitały angielskie. Omawiając znowu zajęcie Wileńszczyzny przez gen. Żeligowskiego, najpoważniejszy dziennik angielski, „Times", w artykule wstępnym troszczył się między innymi o to, jakie będą następstwa tego kroku dla koncesji leśnych, które rząd litewski — przez tak krótki czas posiadania Wileńszczyzny — zdołał udzielić Anglikom.

Wszyscy umieli — tylko my nie — dla swoich aspiracji narodowych wykorzystywać wpływy wielkiego kapitału zachodnio-europejskiego.

Tranzakcje drzewne, o których wspominamy na początku, są wielkim postępem na tym polu. Z pewnością handel Zachodu, przedewszystkiem Anglji, będzie czynnikiem, który bardzo się przyczyni do utrwalenia naszej granicy ryskiej. Odpowiedniej akcji politycznej daje to bardzo poważne podłoże, bo ekonomiczne i finansowe. *—i—*

SPRAWA LNU.

Sprawa wywozu lnu z Polski zagranicę była przedmiotem wielu narad producentów tego artykułu, przemysłowców oraz sfer rządowych. Producenci, wychodząc z założenia, iż posiadamy dostateczną ilość lnu, domagali się zniesienia zakazu wywozu zagranicę, w przeciwnym bowiem razie kosztowna produkcja tego artykułu upadnie. Natomiast przedstawiciele zakładów przemysłowych, przerabiających len utrzymywali, iż nie mogą nabyć w kraju takiej ilości tego surowca, aby módz uruchomić w całości powyższe zakłady. Wynikiem wyżej wspomnianych narad jest wykreślenie lnu z nowego wykazu towarów, których wywóz jest zabroniony. Wykaz ten będzie niebawem ogłoszony. Ceny lnu zrównają się więc w kraju z cenami na rynkach zagranicznych, produkcja lnu prawdopodobnie wzmoże się, lecz zaopatrzenie zakładów przemysłowych w len będzie trudniejsze, niż dotychczas.

W takich warunkach wyłania się kwestja importu lnu. Polska może otrzymać potrzebne do przerobu ilości lnu z Łotwy i to na bardzo dogodnych warunkach, mianowicie po cenie o 25% niższej od ceny eksportowej do Anglji. Rząd łotewski zamierza otworzyć w Warszawie i Poznaniu własne składy lnu. Obecnie na próbę przyszedł już z Łotwy jeden wagon doskonałego lnu do Warszawy. Jednak Polska wzamian za len musiałaby dostarczać Łotwie sól, co wobec stale zwiększającej się produkcji soli nie napotkałoby na trudności. Już dzisiaj Solvay dostarcza sól Łotwie z salin wielkopolskich. W ten sposób możnaby zaopatrzyć nasze zakłady przemysłowe w doskonały len łotewski.

Należy dodać, iż Łotwa, licząc się z nawiązaniem stosunków handlowych z Polską, połączy normalnym torem kolejowym Rygę z Dynaburgiem, co usunie konieczność przeładowywania towarów i obniży w ten sposób koszta transportu.

Życie gospodarcze Polski porozbiorowej.

Dotkliwy brak w naszej literaturze ekonomicznej wydawnictwa, któreby w sposób wyczerpujący obrazowało rozwój stosunków gospodarczych w Polsce Porozbiorowej, został nareszcie usunięty dzięki chlubnej inicjatywie Banku Handlowego, który z okazji przypadającego w r. 1920 jubileuszu 50-letniego istnienia jego, postanowił upamiętnić ten rok opublikowaniem tego rodzaju wydawnictwa.

Redakcję jego powierzono znanemu ekonomiście, p. St. Kempnerowi. Prace przygotowawcze zostały rozpoczęte w r. 1918, kiedy w kraju naszym gospodarzyli jeszcze okupanci. Całość miała początkowo objąć jeden tom, później zaś w miarę olbrzymiejącego materjału rozłożono ją na dwa tomy. Pierwszy tom ukazał się w druku przed dwoma laty, tom drugi — dopiero teraz. Kiedy w tomie pierwszym został przedstawiony rozwój całokształtu stosunków ekonomicznych w Polsce porozbiorowej w ich historycznej ciągłości, w tomie drugim, który stanowi dopełnienie tomu pierwszego, poszczególne dziedziny życia gospodarczego zobrazowane są w opracowaniach monograficznych.

Tom drugi zawiera monografje, poświęcone w części pierwszej rozwojowi zaludnienia Polski (Adam Zakrzewski), rolnictwu (Zdzisław Ludkiewicz) oraz rozwojowi warstwy robotniczej (St. A. Kempner i ks. Aleksander Wóycicki), w części drugiej omawiany jest rozwój górnictwa i hutnictwa (M. Bernstein), cukrownictwa (Z. Przyrembel) oraz całokształtu przemysłu na wszystkich ziemiach polskich (Zenon Pietkiewicz i St. A. Kempner), wreszcie w części trzeciej znajdujemy rozprawy o handlu wewnętrznym (St. A. Kempner), ruchu współdzielczym (Cezary Łagiewski) i bilansie handlowym ziem polskich (Leon Pączewski) Całość zamyka krótkie studjum red. St. A. Kempnera, obrazujące w ogólnych zarysach zaczątki rozwoju gospodarczego Polski Niepodległej. Wyszczególnione monografje zostały opracowane przeważnie na podstawie badań źródłowych i na niektóre kwestje rzucają nowe światło. Wskażemy tutaj dla przykładu na pracę zmarłego niedawno nestora statystyków polskich, Adama Zakrzewskiego, o zaludnieniu Polski. Ogólną liczbę Polaków na całym świecie różnie szacowano. Za prof. Romerem podawano ją przeważnie na 28 miljonów, niektórzy zaś podwyższali tę liczbę do 30 miljonów i więcej, Zakrzewski natomiast na podstawie swych badań dochodzi do wniosku, iż liczba Polaków przed wojną na całym świecie mogła wynosić 23.276.072, z czego w granicach etnograficznych Polski było 15,8 milj., poza granicami etnograficznemi było 3,2 milj., w innych zaś krajach — 4,2 milj. Na uwagę dalej zasługuje rozdział poświęcony rozwojowi warstwy robotniczej w Polsce, opracowany przez pp. St. A. Kempnera i ks. Aleksandra Wóycickiego, autora całego szeregu prac na ten temat. Autorzy tego rozdziału badają rozwój kwestji robotniczej od czasów najdawniejszych, opierając się na materjałach źródłowych (szczególnie wiek XVIII i początki w. XIX). Rozdział ten zawiera mnóstwo nowych szczegółów, dotyczących kwestji robotniczej w czasach dawniejszych i dla badaczów naszych dziejów gospodarczych stać się może źródłem cennych wiadomości i podstawą dla dalszych dociekań naukowych. Szereg źródłowych i nie mogących ujść uwagi historyka informacji zawiera również monografja p. Bernsteina. Zwrócić dalej należy uwagę na dokonane przez p. St. A. Kempnera obliczenie ogólnej wartości produkcji przemysłowej na ziemiach polskich przed wojną (str. 270). Wynosiła ona przeszło 8,8 miljarda franków. Liczba ta nie daje, jak zauważa sam autor, należytego pojęcia ani o dzisiejszych wartościach wobec zmiany cen, ani nie rzuca właściwego światła na możliwości wytwórcze ziem polskich w ich obecnych granicach. Autor bowiem nie zsumował wartości produkcji całego Śląska Górnego i Cieszyńskiego, Litwy, Białorusi, Rusi i Prus Zach. Jest jednak bardzo znamienne, iż szacunek p. Kempnera zbliża się do obliczeń, dokonanych w ministerstwie przemysłu i handlu przez inż. Fr. Suchorzewskiego, który ustalił tę wartość na 3,6 miljarda franków (z obliczeń p. Kempnera natomiast wynikałoby, iż wartość produkcji przemysłowej na ziemiach polskich w granicach obecnych wynosi przeszło 4 miljardy franków).

Wreszcie wspomnieć należy o pracy p. Leona Pączewskiego, który usiłował przedstawić w sposób syntetyczny bilans handlowy poszczególnych ziem polskich z okresu przedwojennego. P. Pączewski dochodzi w swej pracy do wniosku, iż bilans ziem polskich w granicach całego b. zaboru pruskiego, Kongresówki i Małopolski Zachodniej był wybitnie dodatni. Z obliczeń p. Pączewskiego wynikałoby, iż saldo jego dodatnie wynosiło 629,9 milj. franków.

Ukazanie się „Dziejów Gospodarczych Polski Porozbiorowej", będących wydawnictwem naprawdę pomnikowem, stanowi w naszym ruchu naukowo-wydawniczym, tak obecnie osłabionym z powodu niesprzyjających mu warunków, wydarzenie pierwszorzędnej wagi i niewątpliwie spotka się z należnem mu uznaniem w naszych sferach naukowych.

S.

Przegląd cen krajowych.

(Wahania od pierwszych dni lipca r. b. wstecz; pierwsze ceny są najpóźniejsze).

Materjały budowlane.

Smoła preparowana, bezwodna, czeska, za kilo — 170 — 160 — 140.

Karbolineum za kilo — 190—180—200—180—150.

Papa dachowa „000“ za rolkę 7 m² — 2,300 — 2,100 — 1,950 — 1,900.

Papa dachowa „00“ — 1,800 — 1,700 — 1,600.

Pak węglowy do fabrykacji papy za kilo — 150—160 — 150 — 140.

Gwoździe za pud — 5,200 — 4,300.

Kloce jodłowe za 1 m. kub. — 13,500 — 10,000.

Kloce sosnowe — 16,500 — 12,000.

Kloce dębowe I gat. — 28,000 — 36,000.

Kloce dębowe II gat. — 23,000 — 28,000 — 23,000.

Drzewo kopalniane — 9,500 — 9,000 — 7,000.

Węgiel drzewny za 100 kg. — 3,030 — 2,750—2,850.

Smoła drzewna, surowa, bez opakowania—8,000 — 7,800 — 8,200.

Dziegieć — 13,600 — 13,514.

Octan wapnia — 14,110 — 12,750.

Spirytus drzewny 93% bez opakowania — 97,140 — 96,500.

Łój krajowy za kilo — 800 — 750.

Łój zagraniczny — 780 — 790.

Tłuszcz kostny zagr. — 680—660.

Żywica francuska — 320 — 305.

Cegła wyrobu ręcznego, loco cegielnia za tysiąc — 24,000 — 23,000 — 22,000.

Cegła wyrobu maszynowego — 26,000 — 25,000.

Dachówka palona — 70,000 — 65,000.

Wapno palone węglem, wybierane gorsze za 10,000 kg. — 165,000 — 160,000,

Wapno takież lepsze — 170,000 — 165,000.

Wapno budowlane gorsze — 160,000 — 150,000,

Takież lepsze — 165,000 — 155,000.

Wapno palone drzewem, wybierane gorsze — 175,000 — 170,000.

Wapno takież budowlane gorsze — 170,000 — 160,000.

Wapno takież lepsze — 175,000 — 165,000.

Gips budowlany, łącznie z opakowaniem w workach jutowych — 160,000 — 165,000.

Dźwigary żelazne, za kilo gorsze — 230 — 190.

Takież lepsze — 250 — 220.

Żelazo sztabowe gorsze — 180 — 160.

Takież lepsze — 240 — 220.

Cement portlandzki z Małopolski za 100 kg. — 3,800 — 3,300.

Takiż w detalu za kilo — 43 — 36.

Takiż z Kongresówki hurt. — 4,200 — 3,600.

Takiż detal — 47 — 40.

Papa dachowa Nr. 120 hurt. za 10 m² — 2,500 — 2,100.

Takaż detal — 2,700 — 2,250.

Takaż Nr. 100 hurt. — 2,800 — 2,400.

Takaż detal — 3,000 — 2,550.

Cegła szamotowa, za kilo — 70 — 55.

Dachówka cementowa, za sztukę — 70 — 60.

Nafta loco Drohobycz bez opłat i opakowania, za kilo — 76 — 65.

Olej 3 — 4 przy 50°/₀ C. — 190 — 180.

Olej (4,1—5) — 225 — 210.

Olej (5,1—6) — 260 — 240.

Olej (6,1—7) — 300 — 270.

Olej automobilowy (8 — 10) — 400 — 350.

Olej lotniczy, punkt krzep. 16 visc. (X 10 — 12) — 550 — 500.

Olej cylindrowy p. zap. 230° C. — 300 — 250.

Olej wulkanowy — 210 — 190.

Olej cylindrowy do Diesla (7—8) — 350 — 300.

Asfalt — 65 — 55.

Cukier kostkowy I-szy gat. za kilo—720—740—750.

Cukier kostkowy II-go gat. — 700 — 710.

Kryształ żółty — 480 — 450 — 480.

Kryształ biały I-szy gat. — 570—610—640—660.

Kryształ biały II-gi gat. — 560—600—620—625.

Cykorja „Gleba“ za kilo — 580—530—460—400.

Cykorja Bohma — 585 — 575 — 550 — 525.

Cykorja innych fabryk — 300 — 250 — 260 — 175.

KRONIKA KRAJOWA
PRZEMYSŁ

Szwedzcy przemysłowcy w Polsce.

Dwaj wybitni przedstawiciele przemysłu szwedzkiego pp. August Hessler, sekretarz szwedzkiego Związku przemysłowców i Otto Cyren przedstawiciel tamtejszego przemysłu chemicznego zwiedzają nasz kraj celem zapoznania się ze stanem gospodarczym Polski. Przemysłowcy szwedzcy interesują się w pierwszym rzędzie naszym przemysłem węglowym i naftowym. Jak wiadomo Szwecja własna produkcją pokrywa zaledwie 10% spożycia węgla, resztę zaś sprowadza po niezmiernie wysokich cenach z Anglji.

Polska może importować ze Szwecji wyroby żelazne i stalowe, a przedewszystkiem narzędzia rolnicze.

Cerezyna.

W tych czasach odbyła się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu konferencja z przedstawicielami producentów wosku ziemnego i cerezyny w sprawie ustalenia ceny wosku ziemnego i do przeróbki na cerezynę. Ustanowiono na konferencji, że producenci wosku ziemnego dostarczać będą wosku producentom cerezyny, służącej do izolowania kabli, przewodników i t. p. po cenie 1500 mkp. za kilogr.

Produkcja węgla górnośląskiego.

W czasie od 11 do 17 czerwca r. b. produkcja węgla górnośląskiego wyniosła 551,495 ton, z tego kopalnie zużyły na własne potrzeby 56783 ton, na deputaty 13882 tony. Poza tem wysłano do Niemiec 195524 ton, do Polski 53750 ton, do Austrji 38257 ton, do Włoch 29474 ton, do Gdańska 2719 ton, do Węgier 4583 ton, do Klajpedy 451 ton. Wysyłka koleją wynosiła razem 379570 ton, wysyłka zaś drogą wodną 12953 ton.

Przemysł metalowy w Zagłębiu Dąbrowskiem.

Stan przemysłu w Zagłębiu Dąbrowskim w ostatnich czasach wykazuje coraz większy rozwój, przedewszystkiem przemysł metalowy wykazuje wzrost produkcji dość znaczny, dzięki wzmożonemu ruchowi budowlanemu oraz tej okoliczności, że wielki przemysł metalowy na G.-Śląsku wobec wielkich zamówień z Niemiec, nie może nadążyć z produkcją, co wpływa dodatnio na wzmożenie produkcji w Zagłębiu Dąbrowskiem.

Wkrótce jednak, po ostatecznem przyłączeniu Górnego Śląska, należy się liczyć poważnie z konkurencją potężnego przemysłu metalowego na Górnym Śląsku i zawczasu przygotować sobie odpowiednie rynki zbytu.

Przemysł włókienniczy w Zagłębiu Dąbrowskiem.

Wobec odbywającego się na dość dużą skalę handlu wymienionego (nieoficjalnego) na pograniczu z Rosją oraz ze względu na wielkie zapotrzebowanie manufaktury na Bałkanach, przemysł włókienniczy Zagłębia Dąbrowskiego powiększył znacznie w ostatnich czasach swoją produkcję. Zaznaczyć jednak należy, że handel ten, jako nieoparty na stałych podstawach nie może być uważany jako stały i pewny, wobec czego przemysł włókienniczy Zagłębia Dąbrowskiego jest nieustannie narażony na niespodzianki.

Z przemysłu budowlanego.

Jednem z największych przedsiębiorstw przemysłu budowlanego w Polsce jest Towarzystwo Robót Inżynierskich „Tri“ w Poznaniu. Towarzystwo to założone zostało w 1919 r. z kapitałem 3.000.000 mk, który został podwyższony w 1920 r. do 15.000.000 mk., a w końcu 1921 r. do 50.000.000 mk. Towarzystwo zajmuje się budową kolei, dróg bitych i wodnych, portów i wszelkich innych robót inżynierskich. Między innemi Towarzystwo pracowało przy budowie linji kolejowej Kokoszki—Gdynia, którą już ukończono, kończy budowę linji Strzałków—Kutno oraz Kutno—Płock, uzyskało koncesję na przeprowadzenie studjów i wykonanie projektów dla kilku linji kolejowych, łączących Górny Śląsk z innemi dzielnicami Polski.

Ażeby zapewnić sobie sprawną i tanią dostawę materjałów budowlanych, Towarzystwo nabyło tartak, cegielnię ze znacznemi pokładami gliny oraz szutrownię, która dostarcza kamieni dla portu w Gdyni i dla kolei pomorskich. Towarzystwo zaopatrzone jest w doskonale skompletowany tabor kolejkowy i maszyn budowlanych.

W 1921 r. Towarzystwo zatrudniało 6.000 robotników. Za rok obrachunkowy 1921 Towarzystwo wykazało 27.7 miljonów mk. czystego zysku, z którego walne zebranie uchwaliło wypłacić 40% dywidendy.

Nowe przedsiębiorstwo.

W Ostrowie powstało nowe przedsiębiorstwo p. t. „Ostrowskie Zakłady Przemysłowe, Tow. Akc.“. Celem przedsiębiorstwa jest wyrób i obróbka drobnych przedmiotów żelaznych i metalowych oraz handel niemi. Kapitał zakładowy wynosi 300.000 mk. Do pierwszej Rady Nadzorczej należą pp.: Aleksander Milko, Piotr Zawadowicz i Mieczysław Bąkowski. Zarząd tworzy inż. Bronisław Giedaczyński.

Wystawa przemysłu domowego w Poznaniu.

Dn. 26 czerwca r. b. odbyła się w Muzeum Wielkopolskim konferencja w sprawie urządzenia w Poznaniu wystawy przemysłu domowego celem okazania obecnej twórczości na tem polu w Wielkopolsce, na Pomorzu i Śląsku oraz celem dalszej propagandy tego przemysłu.

Po wygłoszeniu rzeczowego referatu na ten temat przez p. Orłowskiego i dłuższej dyskusji, obecni jednogłośnie uchwalili urządzić w Poznaniu jeszcze w tym roku projektowaną wystawę i wybrali tymczasowy komitet organizacyjny z 3 osób, a mianowicie: p. dyr. Krzyżankiewicza, p. Jarosza i p. Cichowiczowej.

KRONIKA KRAJOWA

HANDEL

Stowarzyszenie Kupców Polskich.

Na odbytem niedawno dorocznem zgromadzeniu walnem członków Stowarzyszenia Kupców Polskich omawiano cały szereg niezmiernie ważnych spraw, tyczących się naszego handlu i jego rozwoju.

Między innymi zostało stwierdzonem, że dzięki zerwaniu z reglamentacją handlu w r. z. bilans handlowy Polski okazał się znacznie korzystniejszy, niż w latach poprzednich i tak, gdy wywóz nasz w roku 1920 wynosił zaledwie 17% importu, w r. zeszł. (1921) dosięgał już 43%.

Z pośród innych spraw poruszona została sprawa niedomagania handlu naftą, drzewem, winem i napojami alkoholowemi.

Wiadomem jest, że zagranica interesuje się bardzo naszym przemysłem drzewnym i gdyby polityka gospodarcza naszego rządu nie stawiała przeszkód jego wywozowi, to Polska mogłaby wywozić samych podkładów za sumę 250 milj. mk., wywóz spirytusu mógłby z czasem dosięgnąć poważnej sumy 60 milj. mk.

Te niedomagania naszego handlu powinny być jaknajprędzej usunięte, o ile nie chcemy, aby nas inni nie uprzedzili. Dziś jeszcze łatwo możemy opanować rynki zagraniczne, wkrótce jednak może być zapóźno, a jakie straty z tego powodu Polska poniesie tego trudno dziś nawet w przybliżeniu obliczyć. Rząd winien natychmiast zmienić swą politykę gospodarczą, krępującą dziś na każdym kroku wszelką inicjatywę w duchu rozwoju i ekspansji naszego handlu

Obecnie z chwilą przyłączenia przyznanej Polsce części Górnego Śląska przed kupiectwem polskiem stoi ważne i brzemienne w skutkach dla naszej gospodarczej przyszłości zadanie zorganizowania kupiectwa polskiego na Górnym Śląsku, w tym celu Stow. Kupców Polskich wysyła niebawem specjalną delegację.

Poza tem Stowarzyszenie Kupców Polskich wobec zbliżających się wyborów do Sejmu i Senatu wzywa kupiectwo nasze, aby odpowiednio przygotowało się do nich w celu uzyskania odpowiedniej reprezentacji swej w tych ciałach.

Wreszcie po zatwierdzeniu sprawozdania z działalności i rachunków dokonano wyborów uzupełniających. Wybrani zostali do Rady pp: J. Brusendorff, K. Załęski, F. Zieliński, F. Pawłowski, C. Klarner i O. Sobański.

(=)

Handel Litewski.

Jak wygląda handel na Litwie, dowiadujemy się z korespodencji z Kowna zamieszczonej w „Handelswelcie". Litwa, jak wiadomo, nie ma swojej waluty, lecz posługuje się markami niemieckiemi. Z tego to powodu Kowno jest całkowicie zależne od Berlina, a handel litewski od — czarnej giełdy.

Przemysłu ani fabrykacji pomniejszej niema na Litwie. Znaczny procent handlujących stanowią waluciarze. Utrzymują się oni z kupna i sprzedaży dolarów, funtów, franków, koron czeskich. „Targi" te odbywają się na ulicy.

Bardzo wiele osób utrzymuje się jedynie ze wsparcia otrzymywanego od krewnych w Ameryce, Afryce i Anglji. Ci stanowią główną klientelę czarnej giełdy, gdzie zmieniają walutę zamorską na marki niemieckie. Stąd taka rozmaitość ludzi na czarnej giełdzie. Widzi się tu i kobiety i, rzemieślników, i włościan.

Pozatem wszyscy kupcy i zwyczajni kramarze bywają stale na czarnej giełdzie, gdzie badają stan kursu marki niemieckiej. Kramarz nie sprzeda paczki zapałek, ani śledzia, dopóki się nie upewni, jaki jest kurs marki. Gdy bowiem ta spada, to ceny wszelkich towarów w Niemczech idą w górę. A ponieważ kupcy z Kowna, czy Szawel, sprowadzają wszelkie towary z Niemiec, przeto muszą się oni upewnić, czy za nowy towar nie będą musieli drożej płacić, niż oni sami za niego teraz biorą.

Gdy jeden kramarz dowiaduje się o kursie marki, to wnet solidarnie komunikuje drugiemu, ten trzeciemu. Hasło brzmi zazwyczaj: „Gore, wstrzymać się!", to znaczy: „Towar się pali (drożeje), nie sprzedawać po dawnej cenie".

A marka niemiecka ulega obecnie ciągle silnym wahaniom: spada i nagle skacze do góry i znowu spada. Dla kupca zaś stan taki jest gorszy od najniższego nawet kursu marki, byle stałego bez skoków i spadków.

Kiedy zaś w Niemczech towary drożeją z powodu spadku marki, to na Litwie kupcy wnet podnoszą ceny o wiele wyżej jeszcze, niż w Niemczech. Przyczyną tego jest brak własnego przemysłu litewskiego.

Litwa sprowadza z Berlina lub Królewca zarówno igły, jak arszyn sukna na ubranie lub sznurowadła. Z tego powodu głównym motorem handlu na Litwie jest czarna giełda, którą żywo się interesują wszyscy hurtownicy, jak i drobni kupcy. Telefon między Kownem a Berlinem a raczej między czarną giełdą kowieńską a giełdą berlińską jest bezustannie w ruchu.

Poważny opis stosunków zależności handlowej całej Litwy od Niemiec i kursu ich marek świadczy o smutnym stanie ekonomicznym tej małej krainy.

Wywóz i przywóz do Polski.

Według urzędowych danych statystycznych w ciągu 1921 r. wywieziono ogółem z Polski różnych towarów 2,028,044,169 kg. oraz zwierząt 207,692 sztuk; przywieziono zaś do Polski różnych towarów 4,845,045,812 kg. oraz zwierząt 2,527 sztuk, pożatem złota 14,017 gr. i srebra 37,252 gram.

W styczniu r. b. wywieziono ogółem różnych towarów 214,024,564 kg. wartości 9,091,160,844 mkp., w lutym zaś 129,110,461 kg. wartości 9,821,146 803 mkp., przywieziono zaś w styczniu r. b. 386,280,595 kg. wartości 26,850,051,566 mkp., w lutym 309,837,241 kg. wart. 23,119,580,755 mkp., przyczem jedną z główniejszych pozycji przywozu stanowił węgiel górnośląski.

Obrót towarowy pomiędzy niem. częścią G. Śląska a W-dztwem Śląskiem.

Wszystkie sprawy wywozu produktów naturalnych i surowców, tudzież półfabrykatów z niemieckiej części Górnego Śląska do polskiej leżą w kompetencji delegata komisarza Rzeszy niemieckiej dla wywozu i przywozu w Opolu, który załatwa te sprawy. Sprawy wywozu środków żywnościowych z Niemiec do polskiej części Górnego Śląska załatwia Komisarz Rzeszy w Berlinie.

W ten sam sposób załatwiane są sprawy wywozu produktów naturalnych, surowców i półfabrykatów przemysłowych z polskiej części Górnego Śląska do niemieckiej.

Import wina i likierów.

Na mocy umowy polsko - francuskiej można sprowadzać do Polski pewne ilości wina i likierów. Odnośne zezwolenie na przywóz tych napojów wydaje Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Do podań o te zezwolenia należy dołączać odpis odpowiednio uwierzytelniony patentu handlowego I kl. oraz oryginalną fakturę francuską.

KRONIKA FINANSOWA

Banki wielkopolskie, a przemysł i handel.

W związku z coraz większem naprężeniem, jakie panuje na rynku pieniężnym, banki wielkopolskie, zrzeszone w Związku Banków Polski Zachodniej, zwróciły się do sfer przemysłowych i handlowych z następującą odezwą:

„Na zdrowych zasadach ekonomicznych ufundowane zakłady przemysłowe, raz uruchomione, z natury rzeczy tempa produkcji zwolnić nie powinny, również na racjonalnej podstawie oparty handel nie śmie się kurczyć i to zarówno ze względów społeczno-gospodarczych, jak również z popędu samozachowawczego, gdyż jedynie intensywna praca i szybko pracujący kapitał obrotowy mogą przemysłowca i kupca zabezpieczyć przed stratami powstającemi przy zmianie konjunktury. Z tego też wychodząc założenia, Związek nasz nie ustaje w pracy swej w kierunku wywalczenia w Ministerstwie Skarbu i w Naczelnej Dyrekcji P. K. K. P. odpowiednich kredytów dla przemysłu i handlu.

Lecz przemysł i handel wchodzą na drogę ryzykownej spekulacji, jeżeli rozmach swej ekspansji czerpią w znacznej mierze z przeświadczenia, że nieszczęsna fala naszej drożyzny nie może doznać załamania. Przedewszystkiem gospodarcza nasza sytuacja obecna, mimo braku powodów do optymistycznego nastroju, nie daje podstawy do takiego pesymistycznego poglądu. Wszak już zapowiadające się w całej Polsce dobre żniwa mogą spowodować tak gwałtowną rewolucję cen, że wszelkie pesymistyczne obliczenia doznać muszą na ten wypadek wstrząsu z bardzo fatalnemi skutkami.

Z drugiej strony zwiększony kredyt w P. K. K. P., jak i ewentualna inflacja przemysłowa nie jest w stanie opanować wzrastającego niepomiernie zapotrzebowania gotówki, wynikającego, jak stwierdziliśmy, nietylko z ułożenia się naszych chwilowych warunków gospodarczych, lecz wzmagającej się spekulacji.

Ten fakt prowadzi do niechybnego wniosku, że przemysłowcy i kupcy, przyjąwszy nawet na chwilę, iż pesymizm ich znajdzie potwierdzenie w dalszym wzroście drożyzny, zawiodą się w swych obliczeniach, jeżeli nie będą mieli możności pokrycia swych zobowiązań wekslowych i czeków oraz gotówki na wypłatę robocizny z własnych funduszów lub kapitałów.

Celem przetrwania obecnego przesilenia gotówkowego ostrzegamy przed wszelką grynderką przemysłową, handlową i finansową, przed spekulatywnem przetrzymywaniem i magazynowaniem surowców i wyrobów, zalecając wielką ostrożność w przeprowadzaniu, a raczej zaniechanie tranzakcji nieopartych na własnych siłach finansowych, a przeceniających zdolności kredytowe banków, które nie mogą aprobować polityki gospodarczej naszych sfer przemysłowych i handlowych, czerpiących kredyt za fantastycznem wprost wynagrodzeniem, powodującem dalszy wzrost drożyzny, ze źródeł prywatnych, które nawet w razie słabych oznak jakiegokolwiek kryzysu z całą bezwzględnością, bez żadnych skrupułów, kredyty udzielone wycofają marnując nasz dorobek gospodarczy ostatniej doby".

Danina w Poznańskiem.

Jak się dowiadujemy, pierwszą instytucją z towarzystw akcyjnych w Poznaniu, która wpłaciła daninę, jest Bank Związku Spółek Zarobkowych. Bank ten nie korzystał z przysługującego mu prawa spłat ratami, lecz uiścił ją jednorazowo, jakkolwiek przypadająca nań suma daniny—przeszło 160 miljonów marek—jest, jak się zdaje, największą kwotą daniny, przypadającą na towarzystwo akcyjne w Polsce.

Długi zewnętrzne Skarbu Państwa.

Ministerstwo Skarbu opracowało t. zw. „Księgę Zieloną", zawierającą ściste i wyczerpujące zestawienie długów państwowych wewnętrznych i zewnętrznych. Długi zewnętrzne wynoszą:

Ameryce	184 457,9	tys.	dolarów
Francji	783.858,4	„	franków
Anglji	4.374,8	„	funt. sterl.
Włochom	17.428,2	„	lirów
	+ 36.325,5	„	fran. złotych
	+ 1.259,6	„	fran. franc.
Holandji	18.218,7	„	flor. holend.
Norwegji	16.497,4	„	koron norw.
Danji	358,8	„	koron duńsk.
Szwecji	173,0	„	kor. szwedzk.
Szwajcarji	73.6	„	fr. szwajc.
razem .	283.379,6	tys.	dolarów

Zadłużenie to powstało z 5% pożyczki emisyjnej w dolarach (jest to jedyna polska emisyjna pożyczka zagranicą), oraz z kredytów, zaciągniętych na cele aprowizacyjne i wojskowe, dalej na pokrycie usług wyświadczonych Rzeczypospolitej przez obce mocarstwa (repatrjacja jeńców z Rosji, walka z księgosuszem).

Z giełdy poznańskiej.

Zostały dopuszczone do oficjalnego handlu akcje Banku Poznańskiego, Tow. Akc. w Poznaniu, na nominalną sumę 30.000,000 mk.

Bank Poznański założony został w kwietniu 1920 roku, z kapitałem 5.000.000 mk., który w 1921 r. podwyższony został do 30.000.000 mk. Według sprawozdania Banku z dnia 31 grudnia 1921 r. rezerwy jego wynosiły 5.2 miljona, mk; wkładów wykazuje Bank około 130 miljonów, portfel wekslowy wynosi 17.8 miljona, rach. otwartego kredytu 118.3 miljona mk. Dywidendę Bank wypłacał: za 1920 r. 12%, a za 1921 r. 30%.

*

Akcje Banku Przemysłowców, Tow. Akc. w Poznaniu zostały dopuszczone do handlu oficjalnego.

*

Akcje Bydgoskiej Fabryki mydeł dawn. I. G. Boehlke, Tow. Akc. w Bydgoszczy, dopuszczone zostały do oficjalnego handlu.

Towarzystwo powstało w marcu 1921 r. przez przejęcie fabryki mydła i gliceryny I. G. Boehlkego w Bydgoszczy z kapitałem zakładowym 20.100.000 mk. Przedsiębiorstwo wyrabia mydło i glicerynę. Za 1921 r. Towarzystwo wypłaciło 30% dywidendy.

RÓŻNE.

Targi Wschodnie a domy handlowe.

Niektóre domy handlowe i reprezentacje firm zagranicznych przedstawiły Biuru Targów Wschodnich („Waw" Złota Nr. 5), pewne niedogodności wynikające dla nich z częstokroć przypadkowego przydzielania ich różnorodnych eksponatów do tej lub owej grupy wystawców.

Zarząd Targów Wschodnich, uznając pewną słuszność tych uwag, zgodził się na utworzenie dla domów handlowych i reprezentacji odrębnej grupy.

W odnośnych kartach zgłoszeń uczestnictwa interesowani muszą jednak wyraźnie zaznaczyć, że życzą sobie, aby ich eksponaty były pomieszczone w grupie domów handlowych.

Maszyny rolnicze na Targach Wschodnich. Zapotrzebowanie maszyn rolniczych na Wschodzie z każdym sezonem się wzmaga. Lwów jest na olbrzymiej połaci kraju dla całego Wschodu jedynem źródłem ich zakupu. Tu też zjeżdżają zewsząd ziemianie i mali rolnicy, aby zaopatrzyć się we wszystkie narzędzia potrzebne im do podniesienia rentowności ziemi. To też nie dziw, że już na I Targach Wschodnich dział maszyn rolniczych przedstawiał się imponująco a krajowe i zagraniczne firmy ubiegały się o pierwszeństwo. Maszyny rolnicze znalazły też wielu nabywców nie tylko z Polski, ale z Rumunji, Ukrainy, a nawet Bułgarji i Serbji. Oceniając należycie korzyści, jakie dla rozwoju przemysłu przynosi korporatywny występ na Targach Wschodnich, organizują polscy producenci maszyn i narzędzi rolniczych i w tym roku zbiorowe obesłanie „Targów". W tej sprawie bawili we Lwowie przedstawiciele Zarządu II Grupy Przemysłowców Metalowych w Warszawie z Prezesem Fryderykiem Sochankiem i Dyr. inż. Dobieńskim z Oświęcimia na czele i wybrali pod eksponaty swego przemysłu olbrzymie pole w kształcie półkola o kilkudziesięciu metrowem promieniu, rozciągające się na przestrzeni 5,600 m. kw. wewnątrz łuku nowego pawilonu Targów Wschodnich, który jest właśnie w budowie. Pomieszczenie znajdą tu wszystkie fabryki, wchodzące w skład koncernu, a akces swój zgłosiły również fabryki młynów i przyrządów młynarskich. Gestję na poszczególnych wystawców przeprowadzi sama organizacja, która zapewniwszy sobie w ten sposób już teraz wyborowe miejsce na wspaniałym i malowniczym amfiteatrze, uczyni niewątpliwie wszystko, aby przemysł maszyn rolniczych wystąpił na II Targach Wschodnich okazale i bogato.

Termin zgłoszeń na II Targi Wschodnie, mające się odbyć w dniach od 5 do 15 września b. r. upływa już dnia 15 lipca.

W dobrze zrozumianym interesie własnym winne wszystkie przedsiębiorstwa i firmy zainteresowane w tegorocznych Targach zgłoszenia swoje uskutecznić w najbliższych dniach. Zainteresowanie bowiem II Targami Wschodniemi jest olbrzymie tak w kraju jak i zagranicą.

Już dziś możemy powiedzieć, że liczba wystawców przewyższy znacznie zeszłoroczną. Francja, Belgja i Austrja niem. będą nader licznie reprezentowane i pertraktują z Zarządem co do zajęcia własnych pawilonów.

Przemysł i handel swojski nie mogą się dać zdystansować we własnym kraju przez konkurencję zagraniczną. II Targi Wschodnie dadzą przegląd produkcji krajowej i będą manifestacją wytwórczości Polskiej wobec świata.

Prasa zagraniczna, która już teraz swą obecność na lwowskiej wystawie zgłosiła, zda sprawę z tego co przedsiębiorczość Polska stworzyła i jaką pozycję zająć może przemysł i wielki handel polski w międzynarodowym bilansie ekonomicznym.

Przemysł i wielki handel muszą współdziałać w utrzymaniu prestige ekonomicznego Państwa, muszą wykazać swoją siłę organizacyjną i ekspanzywną, muszą bez straty czasu zgłosić swój udział w II Targach Wschodnich we Lwowie.

Budowy nowej hali targowej na placu Targów Wschodnich podjęło się Polskie Towarzystwo Budowlane, a odnośna z nim umowa jest już sfinalizowana. Hala ta zajmie 5400 m. kw. powierzchni i stanie na osi alei wyjazdowej ku drodze stryjskiej u zbiegu jej z główną aleją placu powystawowego i t. zw. aleją Michalskiego i będzie dwoma swemi skrzydłami przypierać do obu tych alei. Środek budynku ma mieć kształt hemicyklu, w którego otoku wolna i otwarta przestrzeń przeznaczona jest pod wystawę maszyn rolniczych. Środek budynku otoczony kolumnadą i podcieniami służyć będzie eksponatom ciężkiego przemysłu metalurgicznego. Skrzydła zawierać będą po dwie hale, podzielone na koje, z których każda z osobna urządzona będzie w ten sposób, aby zwiedzająca targi publiczność mogła z zewnątrz swobodnie eksponaty w koji, wystawione oglądać, z drugiej zaś strony wystawca mógł bez przeszkód konferować z interesatnami, w odgrodzonym od natłoku przedziale. Zapomocą systemu ruchomych zapuszczalnych stor każda koja z osobna da się w każdej dowolnej chwili zamknąć, co uchroni wystawców od niebezpieczeństwa szkody i kradzieży.

Konsul belgijski nawiązał rokowania z kierownictwem Targów w sprawie wzniesienia oficjalnego zbiorowego pawilonu dla wystawców belgijskich. Okoliczność, że obecny poseł belgijski w Warszawie zajął już przedtem bardzo przychylne stanowisko wobec tego projektu, pozwala mieć nadzieję, że dojdzie on do skutku. Ponieważ równocześnie w toku jest akcja, mająca na celu budowę osobnego pawilonu francuskiego byłby to już obok zeszłorocznego pawilonu czesko-słowackiego trzeci z rzędu urzędowy pawilon państw obcych, co świadczy, że Targi Wschodnie nabierają coraz bardziej charakteru i znaczenia międzynarodowego.

Ciężki przemysł metalurgiczny. Imieniem grupy Towarzystwa Zakładów Huta Bankowa w Dąbrowie Górniczej, Tow. Górniczo-przemysłowego hr. Renard w Sosnowcu, Franc.-ros. Tow. Górniczego w Dąbrowie i Tow. akc. przemysłu metalurgicznego w Noworadomsku zgłosiło Tow. akc. Zakładów Hutniczych w Dąbrowie Górniczej gremialny udział w II Targach Wschodnich. Eksponaty tej grupy zajmą wnętrze środkowej hali nowego pawilonu w rozmiarach 13,6 $\times$ 13,6 m. kw. powierzchni.

Zarząd targów w Lyonie w liście, wystosowanym do prezesa Targów Wschodnich w sprawie kongresu międzynarodowego Targów w Hel-

singforsie i ewentualnego w nim udziału, podnosi z naciskiem, że polityka Targów lyońskich ma przedewszystkiem na celu utrzymanie i rozwój ścisłych, przyjacielskich stosunków z Targami krajów sprzymierzonych, przyczem Polskę i jej Targi Wschodnie umieszczają one na pierwszym planie.

Medjolańska izba dla handlu międzynarodowego oświadczyła imieniem międzynarodowych Targów w Medjolanie gotowość objęcia zastępstwa naszych Targów Wschodnich z tytułem honorowego reprezentanta, stawiając równocześnie do bezpłatnej ich dyspozycji witrynę na swej wystawie celem publicznego w niej wystawienia całego materjału propagandystycznego.

Departament Sztuki Ministerstwa Wyznań i Oświaty zawiadomił Zarząd Targów Wschodnich, że gotów jest wynająć na przeciąg II Targów Wschodnich w jednym z pawilonów odpowiednie miejce o 500 m. kw. powierzchni, w jednym obszarze na użytek wystawców celem zbliżonego pomieszczenia eksponatów z dziedziny malarstwa, rzeźby, oraz przemysłu artystycznego, pod warunkiem, że wybór miejsca powierzony będzie kierownikowi Oddziału Sztuki we Lwowie p. d-rowi J. Piotrowskiemu w ścisłem porozumieniu z arch. p. Zygmuntem Harlandem, prezesem lwowskiego koła architektów i że prawo rozporządzania miejscem wynajętem zastrzeżone będzie wyłącznie Departamentowi.

Opłata od patentów na wynalazki.

W myśl ustawy z dn. 31 stycznia 1921 r. o podwyższeniu, opłat od patentów na wynalazki, ochrony wzorów rysunkowych i modeli oraz ochrony znaków towarowych, Ministerstwo Przemysłu i Handlu wyjaśnia że od dn. 10 marca r. b. kwity kas skarbowych przedstawiane urzędowi patentowemu, jako dowody uiszczenia opłat, przewidzianych w dekrecie z dn 4 lutego 1919 r., opiewać powinny na sumy pięćdziesięciokrotnie wyższe w stosunku do wysokości danych opłat, określonych w wymienionym dekrecie.

Giełda dla produktów rolnych.

Wkrótce otwarta będzie w Krakowie Giełda dla produktów rolnych. Praca przygotowawcza komitetu organizacyjnego, pod przewodnictwem prezydenta tamtejszej izby przemysłowo- handlowej p. Epsteina są w pełnym biegu.

Do chwili zatwierdzenia statutu i ukonstytuowania się rady giełdowej, nieoficjalne zebrania giełdowe rozpoczną się w czasie najbliższym.

Związek bankierów w Polsce.

Przed miesiącem odbyło się w Warszawie pierwsze inauguracyjne zebranie nowoutworzonego związku bankierów w Polsce, na którem dokonano wyborów na członków zarządu wybrani zostali pp. Akst Henryk, Będowski Stan., Chajes, Goldfeder Bron., Morgenstern N., Pawlikowski Ant., Schiff Hier, Skowronek J., Waschmacher Ad., Wolański Ad. Na prezesa związku wybrano p. Antoniego Pawlikowskiego.

Polska na wystawie Rydze.

Wystawcy polscy na wystawie ryskiej dokonali bardzo znacznych tranzakcji. Bawiący tam przedstawiciele stowarzyszenia kupców w Warszawie weszli w kontakt z tamtejszemi firmami handlowemi, co bezwątpienia przyczyni się wielce do ożywienia stosunków handlowych pomiędzy Polską a Łotwą.

Nowe linje kolejowe.

Na ukończeniu są już linje kolejowe Łódź — Kutno — Płock oraz Nasielsk — Sierpc — Płock. Poczyniono również przygotowania do budowy linji Czersk — Liżejewo.

Centr. Związek Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów.

P. Jan Hołyński, dotychczasowy sekretarz generalny związku, został powołany na stanowisko vicedyrektora dyrekcji, której skład osobisty obecnie tak się przedstawia: Dyrektor naczelny p. Andrzej Wierzbicki, dyrektor p. Jerzy Łempicki, vicedyrektor p. Jan Hołyński.

Przemysłowcy chemiczni a Górny Śląsk.

Z okazji przejęcia władzy przez rząd polski nad przyznaną nam częścią Górnego Śląska związek zawodowy wielkiego przemysłu chemicznego w Polsce przesłał do wojewody Śląskiego p. Rymera depeszę następującej treści:

„Związek zawodowy wielkiego przemysłu chemicznego przesyła na ręce Pana Wojewody wyrazy radości z przyłączenia Górnego Śląska do Polski, widząc w tym wielkim fakcie historycznym utrwalenie podstawy do rozwoju przemysłu chemicznego, tak potrzebnego dla zabezpieczenia niepodległości Polski. (—) J a n K o z ł o w s k i. (—) E d m u n d T r e p k a.

Port w Gdyni.

Roboty około portu w Gdyni postępują wciąż naprzód, obecnie rozpoczęto już budowę jednego z moli portowych, wskutek czego możliwe jest już teraz wyładowywanie i naładowywanie największych nawet statków, bez potrzeby udawania się w tym celu do Gdańska. Dotychczasowe koszty robót wynoszą około 400 miljonów mkp.

Kredyt demobilowy.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu uzyskało znaczniejszy fundusz na udzielanie kredytów przy zakupnie większej ilości przedmiotów, pochodzących z demobilu, a to w celu przyśpieszenia likwidacji demobilu wojskowego. Kredyt ten udzielany jest związkom komunalnym i znaczniejszym kooperatywom na zabezpieczenie wekslowe z terminem 6 do 9 miesięcy. Dotychczas przyznano już około 100 miljonów mk. kredytu demobilowego.

Monopol Tytuniowy.

Z powodu braku odpowiednich kredytów wprowadzenie uchwalonego przez Sejm monopolu tytuniowego napotkało na razie na wielkie trudności, wobec czego zrealizowanie ustawy o monopolu prawdopodobnie nastąpi nie wcześniej jak w początku roku przyszłego.

Rewizja świadectw handlowych.

Ministerstwo Skarbu zarządzi wkrótce sprawozdanie świadectw handlowych, w celu ustanowienia czy zakłady handlowe i przemysłowe prowadzone są za właściwemi świadectwami. O ile zostanie stwierdzone, że dany zakład wykupił niższej kategorji świadectwo, niż należało, lub wcale nie wykupił, będą nałożone na ich właścicieli grzywny do wysokości 3-krotnej ceny świadectwa.

Politechnika w Poznaniu.

Z początkiem nadchodzącego roku szkolnego otwarty zostanie przy Uniwersytecie Poznańskim wydział techniczny, jako zaczątek przyszłej politechniki. Magistrat m. Poznania oddał na cele tymczasowego pomieszczenia tego wydziału część gmachu przy ul. Wrocławskiej.

Niezwykła reklama.

Od kilku dni na ulicach Warszawy zwraca powszechną uwagę niezmiernie pomysłowa ruchoma reklama mydła Schichta marki "Jeleń". Towarzystwo Akcyjne "SATURNIA", posiadające wyłączną produkcję tego mydła na Polskę, pragnie w ten sposób, jak i za pomocą na wielką skalę zapoczątkowanej reklamy prasowej, zaznajomić ogół konsumentów z dobrocią swego mydła, które na rynkach zagranicznych od dawna zdobyło sobie powszechne uznanie.

KRONIKA ZAGRANICZNA

NIEMCY.

Cyfry indeksowe Urzędu Statystycznego
1913/14 = 100

1922 r.	Marzec	Kwiecień	Maj
Ceny w handlu hurtowym	5433	6355	6458
Koszty utrzymania	2639	3175	3462
Koszty wyżywienia	3602	4356	4680

Wwóz cukru do Niemiec.

Ministerstwo Rolnictwa i Aprowizacji zezwoliło na wwóz cukru do Niemiec bez obowiązku przestrzegania jakichkolwiek szczególnych formalności.

Niemieckie odszkodowania.

Niemcy dostarczyły dotąd Serbji na rachunek odszkodowań: 2690 bron, 180 żelaznych taczek, 9500 dzbanków na mleko, 570 kg. smarów, 15.615 kg. części składowych różnych maszyn, 184 kg. rur żelaznych, 100.000 worków, 30.000 kg. maszyn, 4 drukarnie, 100 wagoników wązkotorowych, 15 pomp, 100 pił do tartaków, 6 maszyn introligatorskich, 7.998 kamieni do ostrzenia, 13 maszyn do ostrzenia, 9089 pługów, 19.619 kg. wyrobów aptecznych, 10.000 indygo.

Pozatem na rachunek odszkodowań zamówiono w Niemczech: 400 lokomotyw, 7500 wagonów towarowych, 7000 m. kabli, 1000 wagonów wąskotorowych, 2.500 kołder wełnianych, 500 separatorów, 5.000 młynków zbożowych, 5.000 sikawek, 10.900 skrzynek pocztowych, 6.500 tek skórzanych i t. d.

Produkcja stali w Stanach Zjednoczonych.

Ogólna ilość produkcji tej wynosiła w kwietniu 2.439.246 ton. W porównaniu z poprzednim miesiącem oznacza to wzrost produkcji o 68,500 ton, a w stosunku do kwietnia zeszłego roku ilość prawie podwójną.

Handel zagraniczny drzewem we Francji.

Ogólny import drzewa do Francji w pierwszym kwartale 1922 r. wzrósł do 2,229,960 q, wartości 66,638,000 fr. Analogiczne cyfry zeszłego roku wynosiły 2,894,110 q, wartości 159,250,000 fr.

Jednocześnie eksport wzrósł do 3,931,481 q, wartości 46,215,000 fr. W roku 1921 wynosił 3,496,000 q, wartości 44,278,000 fr.

ARGENTYNA.

Od marca ożywił się znacznie wywóz zboża, zwłaszcza pszeniey, owsa i kukurydzy. Analogiczne cyfry zeszłoroczne znacznie przewyższone.

Co do wełny, której, jak wiadomo, Argentyna wywozi znaczne ilości, konjnnktura poprawiła się znacznie nawet i dla gorszych gatunków początkowo zaniedbywanych. Dobra cena za gatunki lepsze wynosi c/1 14 S.

Złe czasy nastały dla hodowców bydła. Wywóz mięsa, który aż do niedawna wzrastał w szybkiem tempię, upada z każdym dniem. Istnieje cały szereg projektów zapobieżenia katastrofie, która byłaby dla kraju niewątpltwie klęską. Jednym z ciekawych projektów jest zamiar udzielenia pożyczki Niemcom, za którą zostałoby nabytem w kraju mięso i zboże.

DANIA.

Zamierzone wprowadzenie obostrzeń celnych nie zostało dotychczas zdecydowanem.

Sytuacja ekonomiczna poprawiła się nieco, co odbiło się korzystnie na rynku pracy. W połowie czerwca było tylko 43.133 bezrobotnych, wtedy gdy w maju ilość ta wynosiła 60.278. Trzeba zauważyć, że jednocześnie płaca robotników jest tu wyższą aniżeli np. w również wysoko walutowej Szwecji. W przemyśle włókienniczym, który przy 133 fabrykach wykorzystuje zaledwie 60% swej zdolności produkcyjnej, płaca nie mniej przeto jest o 50% wyższą od płacy robotników szwedzkich.

Koleje państwowe, których deficyt w r. 1920 wynosił 54 miliony K. d. a w 1921 r. 47 milionów, wykonały olbrzymi postęp, gdyż w kwietniu po raz pierwszy od bardzo dawna mogły poszczycić się dochodem $4\frac{1}{2}$ milionowym.

Położenie na rynku cukrowym nie uległo zmionie. Produkcja w 1921 r. wynosiła 143 miliony kg., przy obszarze 34,700 ha zajętych pod plantacje. Handel zagr. wyraża się w nast. cyfrach:

	Wwóz 1921	Wwóz 1922	Wywóz 1921	Wywóz 1922
Styczeń	168	102	133	80
Luty	159	70	108	75
Marzec	141	103	133	100
Kwiecień	111	126	133	76

Belgijskie zezwolenia importu

Belgia stosuje obecnie system pozwoleń na import tylko w stosunku do niemieckich farb anilinowych, oraz wszelkiego rodzaju maszyn, mających związek z rolnictwem.

System ten dotyczy bezpośredniego importu z Niemiec, bądź też towarów nie posiadających świadectwa swego pochodzenia z Austrji, Danji, Hiszpanji, Szwajcarji, Holandji, Luksemburga, Norwegji, *Polski*, Szwecji, Czecho-Słowacji.

Nowe cła w Bułgarji.

Opublikowano nywą taryfę celną, zaaprobowaną przez Komisję reperacyjną. Poszczególne artykuły, odnoszące się do przedmiotów zbytku (koronki, jedwabie, meble, kryształy i t. p.), ustanawiają opłaty prawie prohibicyjne.

Światowa produkcja wełny w 1921 r.

(w tysiącach funtów)

	Przeciętna produkcja przed wojną	Rok 1920	Rok 1921
Stany Zjednoczone . .	314.110	302.207	224.564
Kanada	11.210	24.422	24.050
Argentyna	358.688	308.560	286.000
Brazylja	35.000	27.000	27.000
Chili	17.430	33.069	33.069
Urugwaj . . . . . ,	156.968	100 000	95.000
Austrja	15.360	—	—
Bułgarja	23.700	17.802	17.636
Francja	80.688	39.400	39.400
Niemcy	25.600	37.278	42.975
Grecja	14.000	16.000	16.000
Węgry	26.240	25.516	25.516
Włochy	35.000	50.000	50.000
Rumunja	13.228	13.228	14.000
Rosja	320.000	150.000	150.000
Hiszpanja	52.000	142.000	165.347
Turcja	28.000	—	—
Anglja	150.000	100.000	101.000
Jugosławia	25.446	48.859	23.000
Indje	60.000	60.000	60 000
Chiny	50.000	50.000	50.000
Turcja azjatycka . . .	90.000	60.000	60.000
Algier	35.221	33.184	33.184
Afryka południowa . .	157.761	127.176	127.176

Przeciętne kursy walut na giełdzie genewskiej 1922 r.

	31/V	10/VI	20/VI	26/VI
Paryż . . .	47.70	47.40	45.25	44.12½
Londyn. . .	23.25	23.52	23.27½	23.17½
New-York . .	5.22	5.22⅝	5.28	5 29½
Bruksela . .	44.20	43.90	43.40	42.30
Medyolan . .	27.25	26.91¼	25.61¼	24.37½
Madryt. . .	82.30	82.65	82.25	81.75
Amsterdam .	202.95	204.25	202.85	201.75
Berlin . . .	1.90¼	1.77	1.64	1.47¾
Wiedeń. . .	—.048	—.03	—.036	—.028
Budapeszt. .	—.65	—.60	—.58	—
Praga . . .	10.07½	10.08¾	10.10	—
Stokholm . .	135.—	136.—	134.90	135.—
Christiania .	94.25	91.75	88.50	88.20
Kopenhaga .	115.25	114.20	112.25	111.75
Sofia . . .	3.95	3.75	3.55	3.50
Belgrad . .	7.65	7.60	7.20	7.05
Bukareszt . .	—	—	—	—
Warszawa .	—.14¼	—.12⅞	—.12	—.12

Koszty utrzymania w Austrji.

w czerwcu b. r.

	Lipiec 1914	Rok 1922		Cyfry indeksowe na czerw. 1922 r.	
		15 Maja	15 czerwca	Lipiec 1914 = 1	Maj 1922 = 100
Artykuły spożywcze .	7.37	10.125	17.842	2.421	176
Ubranie	1.51	2.540	4.095	2.712	161
Mieszkanie	2.70	48	58	21	121
Opał i światło . . .	1.61	1.699	2.688	1.670	158
Ogółem . .	13.19	14.412	24.683	1.871	171

KRONIKA ROZPORZĄDZEŃ

Zagraniczne Spółki Akcyjne w Polsce.

Ministerstwo przemysłu i Handlu łącznie z Ministerstwem Skarbu opracowało przepisy w sprawie udzielania pozwoleń zagranicznym spółkom akcyjnym i komandytowo-akcyjnym na działalność w państwie polskiem.

Pozwolenia spółkom zagranicznym na działalność w Polsce udzielać będą ministrowie Przemysłu i Handlu oraz Skarbu. O pozwolenia tę ubiegać się mogą jedynie przedsiębiorstwa tych państw, w których spółki polskie w myśl zasady wzajemności, stwierdzonej przez prawodawstwo wewnętrzne tego kraju, poświęcone są w działalności kredytowej, handlowej, na równi ze spółkami tamtejszemi.

Podczas działalności swojej w Polsce spółki zagraniczne będą musiały stosować się do następujących warunków:

a) wykazać w nazwie firmowej spółki przynależność do kraju, w którym spółka ma swoją główną siedzibę;

b) ustalić siedzibę przedstawicielstwa spółki w Polsce;

c) prowadzić księgowość w języku polskiem;

d) ogłaszać bilanse spółki;

e) przysyłać do odpowiednich władz protokuły wolnych zgromadzeń i sprawozdania z działalności swej;

f) dla operacji w Polsce musi być ustalony z góry kapitał;

g) spółki podlegają kompetencji sądów polskich i

h) spółki podlegają wszelkim prawom, przepisom i rozporządzeniom obowiązującym w Polsce.

Wymiana przekazów pocztowych między Polską a Francją.

Rozporządzeniem Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 26 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40 poz. 341) została wprowadzona wzajemna wymiana zwykłych przekazów pocztowych między Polską a Francją. Przekazy pośpieszne i telegraficzne są narazie wykluczone. Kwota przekazu z Francji do Polski nie może przekraczać 200 fr. zaś z Polski do Francji nie może przewyższać kwoty dopuszczonej w wewnętrznym obrocie przekazowym. Opłaty uiszczane zgóry wynoszą: a) do 50 mk. p.—50 fen., b) do 100 mk. p.—1 mk., c) za każde dalsze 100 mk. p.—50 fen. Nadawca musi złożyć przy nadawaniu przekazu pozwolenie Ministerjum Skarbu na wysłanie pieniędzy do Francji. Pozwoleń udzielają delegaci Ministerjum Skarbu dla spraw dewizowych w Poznaniu (oddział P. K. K. P.), Sosnowcu (od. P. K. K. P.), Bydgoszczy (od. P. K. K. P.), Bielsku na Śląsku Cieszyńskim (od. P. K. K. P.), Krakowie (Izba handlowa), Lwowie (Izba handlowa), Warszawie (Ministerjum Skarbu).

Łączenie się spółdzielni.

W Nr. 33 Dz. U. R. P. poz. 265 ogłoszono ustawę z dnia 7 kwietnia 1922 r. o łączeniu sęi spółdzielni.

Obrót Czekowy między pol. Śląskiem a Niemcami.

Z chwilą objęcia przez polski Zarząd pocztowy administracji poczt, telegrafów i telefonów na przyznanej Polsce części Górnego Śląska, urzędy pocztowe na tej części Górnego Śląska mają niezwłocznie podjąć pocztowy obrót z Niemcami na podstawie układu między Niemcami a Polską w sprawie pocztowego obrotu czekowego. podpisanego w Genewie dn. 1 maja roku b.

Obrót ten będzie się odbywał w myśl przepisów wykonawczych do układu o pocztowym obrocie czekowym między Niemcami a polską częścią Górnego Śląska.

Podwyższenie opłat probierczych.

Na mocy rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 20 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34 poz. 293) zostały podwyższone niektóre opłaty probiercze.

Taryfa pocztowa w obrocie z Węgrami.

Rozporządzeniem Ministra Poczt i Telegrafów z dn. 17 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40 poz. 342) zostały wprowadzone od dnia 1 czerwca 1922 r. w obrocie z Węgrami zniżone stawki niektórych opłat pocztowych od listów, kartek pocztowych druków, czasopism, paczek zwykłych i ochronych.

Ubezpiecz. w walutach obcych.

W Nr. 41 Dz. U. R. P. poz. 355 ogłoszono rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 2 maja 1922 r. o przeliczeniu walut obcych na marki polskie przy umowach ubezpieczenia.

KRONIKA REKLAMOWA

Targi jako teren indywidualnej reklamy.

Przy całem uznaniu i popularności, jaką idea Targów zjednała sobie w Polsce na podstawie zeszłorocznych sukcesów nie można jeszcze powiedzieć, aby w opinji sfer interesowanych zdawano sobie dostatecznie sprawę z istotnych zadań i praktycznego znaczenia tej instytucji i aby wśród ogółu przemysłowego i kupieckiego świata w Polsce przeświadczenie o nieodzownej konieczności czynnego współudziału w dalszych jej etapach należycie było rozpowszechnione.

Targi nie weszły jeszcze integralnie w skład codziennego programu naszego życia gospodarczego, nie są jeszcze naturalną jego funkcją, ani nie figurują w kalendarzu naszej praktycznej działalności, jako stała i sama przez się zrozumiała rubryka kupieckiej kalkulacji. Zawsze jeszcze przypisuje im się raczej pewien charakter wyjątkowych uroczystości, czy świątecznego obchodu, gdzie chodzi nie tyle o praktyczne, utylitarne względy, ile raczej, o jakiś czysto zewnętrzny i luksusowy splendor, na który sobie rzekomo tylko finansowo bardzo zasobne i rozrzutne w wydatkach przedsiębiorstwa pozwolić mogą. Zawsze jeszcze nie brak jednostek, którym się mylnie zdaje, że wydatki, wyłożone na czynny współudział w Targach, są raczej tylko pewnego rodzaju zadośćuczynieniem próżnej ambicji, czy obowiązków czysto reprezentatywnych, efektywnie jednak pod względem praktycznych rezultatów są w gruncie rzeczy dla interesów firmy rzekomo bezpłodnem marnowaniem funduszów.

Na dowód, że pogląd taki jest z gruntu fałszywy, a z istotnemi zadaniami Targów zasadniczo sprzeczny, wystarczy wskazać na wypróbowane już doświadczeniem gdzieindziej fakty, które świadczą, że sprawy mają się właśnie wręcz przeciwnie i że czynny udział w Targach, który dla z n a n y c h i w i e l k i c h firm z natury rzeczy jest raczej obowiązkiem ich moralnego prestiżu i reputacji, dla p r z e d s i ę b i o r s t w ś r e d n i c h i m a ł y c h jest rentownym aktem dobrze zrozumianego własnego i n t e r e s u, zapewniającym doraźne i namacalne korzyści, a na przysyłość torującym im drogę dalszego rozwoju.

Zagranicą sfery interesowane rozumieją to doskonale i z tego powodu właśnie wśród kategorji średnich i małych producentów wszystkie w rozmaitych państwach tak świetnie prosperujące, choć również dopiero w ostatnich dwóch latach zorganizowane Targi cieszą się ogromną popularnością.

Jest to objaw naturalny i zrozumiały, gdyż zagranicą dziś już wszędzie, a zwłaszcza w najbliższem naszem sąsiedztwie, w Niemczech, Austrji, czy Czechosłowacji, jarmarki próbek i wzorów nie uchodzą już za zjawisko, które, jakby ktoś u nas mylnie sądził, odbywa się gdzieś z boku, niby na marginesie gospodarczego życia; są one tam integralnym składnikiem całego gospodarczego obrotu, nierozłącznie związanym z dzisiejszemi metodami organizacji i w obecnej sytuacji gospodarczej niezbędnym dla utrzymania i podniesienia prawidłowego toku produkcji.

Rozmnożenie i nagły rozkwit instytucji Targów we wszystkich państwach w powojennej dobie nie jest przecież zjawiskiem przypadkowem, ale koniecznym wynikiem nowego ukształtowania się stosunków gospodarczych w Europie, tem remedjum, które wstrząśnięty organizm społeczny samorzutnie sam z siebie wyłania, aby do równowagi powrócić.

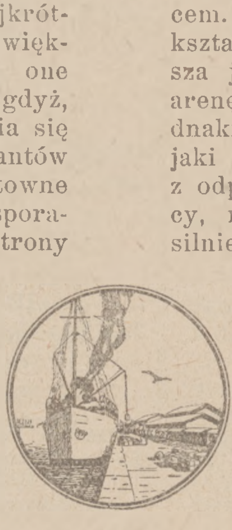
Targi są wyrazem wymogów i metod nowoczesnego życia handlowego i racje swego bytu wykazały wszędzie tam, gdzie świat przemysłowo-handlowy wobec dolegliwości powojennych, nieznanych mu przedtem a przełomowych zaburzeń w konjunkturach gospodarczych, nie stoi bezradnie z założonemi rękami, ale umie się do nich sprężyście i intensywnie przystosować. Zarówno wielki przemysłowiec, jak producent średni, jak nawet mały rękodzielniczy wytwórca doszli do tego przekonania, że Targi są instrumentem, który w równej mierze służy indywidualnym interesom każdego z nich i że usługi, jakie dzięki swym urządzeniom świadczą, odbijają się w bilansie średnich i małych producentów jeszcze korzystniej, niż u fabrykantów wielkich. Pod opiekuńcze skrzydła Targów garną się więc z każdym rokiem coraz szersze zastępy kupców i przemysłowców, dla których stałe, każdorazowe uczestnictwo w dorocznych jarmarkach stało się już kategorycznym nakazem dobrze zrozumianego własnego interesu, opartym na trzeź-

wych kombinacjach kupieckich. Każdy z nich zdaje sobie dokładnie sprawę, jak olbrzymie korzyści materjalne daje mu występ w takim zbiorowym konkurencyjnym turnieju wszystkich działów produkcji i każdy w rachubach swych liczy się z tem, że obecność jego na Targach zastąpić mu może cały szereg pewnych czynności, które dla prowadzenia i prosperowania przedsiębiorstwa byłyby bez tego wręcz nieodzowne, a których podjęcie w dzisiejszych warunkach wymagałoby wielu nieraz na marne idących wysiłków, zabiegów i wkładów.

Udział w Targach jest najtańszą i najskuteczniejszą reklamą dla zbytu wyrobów. Zbiorową tysiąckrotnie bowiem spotęgowaną propagandą przewyższają one wszystko to, co jakiekolwiek indywidualne w tym kierunku usiłowania osiągnąć są w stanie. Olbrzymi aparat agitacyjny, którym Targi, posługując się przytem wszystkiemi metodami nowożytnej techniki, rozporządzają, nie da się zastąpić żadnymi środkami indywidualnej pozatargowej reklamy. Udział w nich oszczędza wystawcom w znacznym stopniu niezbędnych wydatków na inny sposób reklamowania swej firmy, a w przeważnej części wypadków wynosiłyby one dziś znacznie więcej, niż koszta uczestnictwa w Targach, które się w ten sposób sowicie opłacają.

Koncentracja czasu i przestrzeni, to podstawowe prawo nowoczesnej techniki i gospodarki, jest zarazem wytyczną zasadą w organizacji Targów. Na zwartej możliwie jaknajmniejszej przestrzeni skupiają one w pewnem miejscu, w ściśle oznaczonym terminie, ze wszystkich stron kraju, z różnych części świata, największą sumę towarów, na zbyt obliczonych i ściągają do tych miejsc jaknajliczniejsze rzesze krajowych i zagranicznych odbiorców, aby ich w jaknajkrótszym czasie zbliżyć osobiście z jaknajwiększą ilością producentów. Zmniejszają one przez to niesłychanie trudy i koszta, gdyż, dając możność bezpośredniego zetknięcia się i porozumienia szerokim kołom interesantów czynią zbytecznemi te liczne kosztowne i uciążliwe podróże, które zamiast sporadycznych na Targach odwiedzin obie strony musiałyby podejmować.

W tych perjodycznie ożywiających się ogniskach gospodarczego życia miljardy idą w obieg, a kto się od udziału w nich uchyla, sam się wycofuje z obiegu gospodarczego życia.

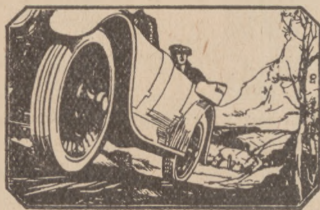
Poza Targami bezpośrednie stosunki handlowe bardzo są dziś uszczuplone. Producent niełatwo może odszukać dawnego odbiorcę, albo go wcale znaleźć nie może; kupiec z trudnością dociera do starych źródeł zakupu, a nowych nie zna. Powojenne przewroty polityczne sprowadziły pod tym względem kompletną dezorjentację wszędzie indziej zagranicą,a cóż dopiero u nas, w kraju, który dotąd nawet swego wewnętrznego rynku nie opanował, żyjąc ciągle jeszcze tradycjami trójzaborowej gospodarczej odrębności. Dotychczasowe dzielnice polskie ciągle jeszcze dostatecznie się nie znają i są dla siebie wzajem zagranicą. Niema dziś jeszcze firm tak znanych w całej Polsce, aby mogły zrezygnować z publicznego manifestowania swej produkcji na tem wszechpolskiem forum, jakiem są Targi Wschodnie, ta dziś na całą Polskę najrozgłośniejsza trybuna praktycznej reklamy i propagandy. Najbardziej znana firma w jednej naszej dzielnicy musi sobie rynki zbytu w dwóch innych dopiero zdobywać—cóż dopiero mówić o przedsiębiorstwach młodych i świeżo zakładanych, od których się roi we wszystkich trzech dzielnicach. Dla nich wszystkich są Targi Wschodnie najbardziej celowo urządzoną i najszybciej funkcjonującą reklamową instytucją wywiadowczą, w której bez uciążliwych zachodów i formalności, bez wymiany obszernej korespondencji i bez potrzeby specjalnych podróży udziela się w formie konkretnej na wszystkie zapytania natychmiastowej wyczerpującej odpowiedzi z naocznem zademonstrowaniem konkretnych wzorów. One jedynie mogą przyczynić się walnie drogą osobistego zetknięcia się i bezpośredniej wymiany do gospodarczego zbliżenia się wszystkich dotąd sobie obcych centrów polskiego życia przemysłowego i handlowego.

Demokratyczna zasada organizacji Targów Wschodnich otwiera każdej firmie drogę do zdobycia sobie dogodnego miejsca pod słońcem. W tym generalnym przeglądzie całokształtu polskiej wytwórczości nawet najsłabsza jednostka gospodarcza wejść może na arenę walki konkurencyjnej i korzystać w jednakiej mierze z tego ogromnego rezonansu, jaki Targi Wschodnie dają. Demonstrując z odpowiednią zręcznością wytwory swej pracy, może dobrocią ich i ceną pobić nawet silniejszych współzawodników.

Targi Wschodnie, tkwiące korzeniami swymi głęboko w warunkach naszego życia gospodarczego, organicznie z najżywotniejszych jego potrzeb wyrosłe, nie zależą od chwiejnych wahań chwilowej konjunktury. Oparte na zasadach i metodach nowoczesnej techniki handlowej są organizacją świadomie na lata obliczoną. Jeśli

już w zaczątkach swych stanęły na trwałych i mocnych podstawach, to tylko zaufanie i współpraca ogółu sfer zainteresowanych, dla dobra których powstały i którym chcą służyć, pozwolą im odegrać i nadal w gospodarczem życiu narodu, i Państwa tę rolę, do której z istoty swego posłannictwa są powołane.

Niewątpliwie zatem pośpieszą na tegoroczny apel Targów Wschodnich jeszcze liczniejsze zastępy kupców i przemysłowców, aby pomnożyć dotychczasowy krąg ich klijenteli. Stopniem i rozmiarami swego w nich współudziału świat nasz przemysłowy i kupiecki złoży dowód, czy i o ile dojrzał już do szerokich europejskich horyzontów pod względem stosowania nowoczesnych metod w organizacji handlowej i pod względem zrozumienia konieczności historycznych dzisiejszej sytuacji gospodarczej.

Stan przemysłu włókienniczego w cyfrach.

Na podstawie sprawozdań Związku Przemysłu włókienniczego w Państwie Polskim *) zamieszczamy poniżej stosunek procentowy przemysłu włókienniczego do stanu przedwojennego.

	W jednej zmianie			W trzech zmianach		
	1/X 1921	1/I 1922	1/IV 1922	1/X 1921	1/I 1922	1/IV 1922
PRZEMYSŁ BAWEŁNIANY						
Wrzeciona cienkoprzędne	71 %	74,5 %	74,5 %	96 %	99 %	108 %
„ odpadkowe i wigońjowe	84 %	73 %	75 %	88 %	75,5 %	81,5 %
Krosna mechaniczne	51 %	60 %	66 %	64,5 %	72 %	82 %
Robotnicy	—	—	—	78 %	76 %	83,5 %
PRZEMYSŁ WEŁNIANY:						
Wrzeciona czesankowe	42,2 %	43,8 %	46 %	38 %	39 %	41,6 %
„ zgrzebne	68,2 %	63 %	61,5 %	77 %	66 %	60,3 %
Krosna mechaniczne	49,5 %	32,3 %	30 %	50,5 %	32,3 %	30 %
„ ręczne	23,7 %	34,6 %	27 %	23,7 %	39,2 %	27 %
Robotnicy	—	—	—	46,4 %	48,5 %	51 %
PRZEMYSŁ DZIANY:						
Krosna dziewiarskie	56,1 %	38 %	42 %	51,8 %	35,5 %	38,6 %
Robotnicy	—	—	—	18,4 %	17,8 %	22,4 %
PRZEMYSŁ LNIANY:						
Wrzeciona	19,2 %	19,2 %	18,3 %	38,4 %	38,4 %	36,6 %
Krosna	52,5 %	52,5 %	33 %	52,5 %	52,5 %	34 %
Robotnicy	—	—	—	41 %	38,5 %	39 %
PRZEMYSŁ JUTOWY:						
Wrzeciona	65,8 %	63 %	65 %	41,5 %	31,3 %	44,2 %
Krosna	47 %	48,5 %	59 %	47 %	49,5 %	59 %
Robotnicy	—	—	—	49 %	46 %	52,5 %
PRZEMYSŁ JEDWABNY:						
Wrzeciona	—	19 %	19 %	—	19 %	19 %
Krosna	22,6 %	25,6 %	23,8 %	22,8 %	25,6 %	23,8 %
Robotnicy	—	—	—	9 %	10,4 %	14,8 %

*) Fabryki Zrzeszone w Związku Włókienniczym Państwa Polskiego, obejmują przeszło 90 % ogólnej liczby robotników wrzecion i krosien zatrudnionych w przemyśle bawełnianym całego państwa; w przemyśle wełnianym — przeszło 50 %

J. S.

№ 13. Adres Redakcji i Administracji: Złota 5, tel. 57-30 i 195-03.
Redaktor przyjmuje w poniedziałki, środy i piątki od godz. 5—6 po południu.

Z rynku pieniężnego.

Niejednokrotnie już zwracaliśmy na tem miejscu uwagę, że chory pieniądz wywołuje chorobę całego organizmu gospodarczego — i odwrotnie, tak samo, jak chora krew zatruwać musi całe ciało. A jeżeli choroba trwa czas dłuższy i staje się chroniczną — leczenie staje się tem trudniejsze i dłuższe. Przedewszystkiem jednak chory sam musi pragnąć swego wyleczenia i stosować się do wskazówek swych lekarzy.

Tego właśnie objawu w naszem społeczeństwie nie dostrzegamy. Społeczeństwo to każdej chwili i niemal we wszystkich swoich obozach gotowe jest obrzucić każdego ministra skarbu — ilu ich było — i każdy rząd o nieudolność w zarządzaniu finansami i, co za tem idzie, o istnienie małowartościowego, a więc złego pieniądza. Samo społeczeństwo nie poczuwa się do jakiejkolwiek winy, lub odpowiedzialności. Conajwyżej, miota gromy oburzenia na „paskarzy“, na których domaga się sądu i kary.

Tymczasem nawet najgenjalniejszy minister skarbu nie może stworzyć dobrego pieniądza. Minister jest budowniczym systemu finansowego i struktury pieniężnej, ale sam nie jest w możności wytworzyć tych materjałów, które się na tę budowę złożyć muszą.Tylko społeczeństwo może dostarczyć tych materjałów, w postaci takiej produkcji i ofiarności na rzecz państwa, aby możliwem się stało zrównoważenie bilansu płatniczego i budżetu państwa. Jeżeli spełeczeństwo nie chce, czy też nie może tych materjałów dostarczyć — każdy minister będzie bezsilny i z góry skazany ną niepowodzenie.

Należy jednak przyznać, że w ciężkich warunkach naszego bytu państwowo-twórczego wytwórczość jest, z natury rzeczy, w stanie początkowym, w okresie rozwojowym. Ale nic nie stoi na przeszkodzie, abyśmy nieco zmniejszyli naszą konsumcję, tembardziej, że tu, jak to zgodnie stwierdzają obserwatorzy życia różnych warstw społecznych—jest większa od przedwojennej. Ograniczenie tego spożycia odrazu polepszy naszą sytuację eksportową, zmniejszy niedobór bilansu płatniczego, podniesie zagranicą kurs marki polskiej, powiększy zaufanie do nas i nasz kredyt.

Ale w jaki sposób może przeprowadzić to zmniejszenie konsumcji rząd, czy też minister skarbu? W jaki sposób zmusić przeciętnego obywatela kraju, aby konsumował mniej wódki, ciastek, mięsiwa, osiągnięte zaś tą drogą oszczędności wysyłał zagranicę, wzamian za maszyny, bawełnę, sztuczne nawozy? Jeżeli rząd obłoży te produkty (cukier, spirytus) wyższemi podatkami, aby zmniejszyć ich krajową konsumcję, to spożywcy odpowiedzą gwałtownem domaganiem się wyższych wynagrodzeń zarobkowych, ewentualnie strajkami. Bo i jakże można by żyć bez ciasteczek i wódeczki? Gdyby rząd zamierzał zastosować będący w użyciu podczas smutnej pamięci okupacji system kontyngentowy—wywołałby powszechne oburzenie; zresztą system ten dałby jedynie mnóstwo powodów do nadużyć, sprzedajności i jeszcze większej dezorganizacji.

Jak widzimy, rząd jest w danym zakresie zupełnie bezsilny. Wszystkie środki działania są po stronie i we władaniu społeczeństwa, które musi sobie, nareszcie, jasno odpowiedzieć na pytanie: chce, czy nie chce być uleczone?

Prawda, największym konsumentem jest państwo i ono pierwsze winno dać dobry przykład oszczędności, wynikającej ze zmniejszenia konsumcji. Sprawiedliwość przyznać nakazuje, że państwo nasze już na tę drogę wkroczyło i zapewno, iść nią będzie dalej.

Przypuszczać należy, iż społeczeństwo również wkroczy na tę drogę, która nie doprowadzi jeszcze do całkowitego wyleczenia, niewątpliwie jednak zapewni natychmiastową poprawę zagranicznego kursu naszej marki, łącznie zaś z tem polepszenie naszej państwowej i prywatnej sytuacji finansowej.

T. W.

Bank Przemysłowców w Poznaniu.

Walne Zebranie Banku Przemysłowców— pierwsze od czasu przekształcenia Spółdzielni na towarzystwo akcyjne a 51 istnienia instytucji odbyło się dnia 14 czerwca r. b. pod przewodnictwem prezesa Rady Nadzorczej p. Otmianowskiego.

Sprawozdanie z czynności Banku za rok ubiegły składał dyrektor p. Dr. Kazimierz Bajoński.

Wyjaśniwszy przyczyny, dla których przebudowy nowej Centrali nie można było w zamierzonym terminie wykończyć, wskazał p. Dr. Bajoński na korzystny rozwój Banku, który pozwolił między innemi pokryć koszty przebudowy nowego gmachu z obrotów roku sprawozdawczego. Rok 1921 był dla Banku Przemysłowców rokiem korzystnym, rozrostu wewnętrznego i ekspansji na zewnątrz. Najstarsza ta wielkopolska instytucja bankowa cieszy się nadal niesłabnącem zaufaniem szerokich sfer społeczeństwa. Świadczy o tem niezwykły przyrost wkładów, które—łącznie z kontami kredytowemi na rachunkach bieżących, osiągnęły w 1921 r. sumę 3 i pół miljarda marek (wobec 584 miljonów marek w 1920 r.). Zasób tak znacznych kapitałów obcych pozwolił Bankowi przyjść kupcom i przemysłowcom w tym trudnym roku kryzysu pieniężnego z wydatną pomocą kredytową, która objawia się w bilansie w sumie przeszło $2^2/_3$ miljarda marek (470 milj. marek w 1920 r.). Niezależnie od tego Bank Przemysłowców brał znaczny udział w sfinansowaniu nowych towarzystw akcyjnych, uwzględniając przedewszystkiem takie przedsiębiorstwa, które z naturalnych i geograficznych względów dają rękojmię rozwoju, więc przedsiębiorstw o charakterze rolniczym. Razem Bank przyjmował udział w finansowaniu 56 przedsiębiorstw, wydatkując na ten cel Mk. 373 (w roku poprzednim marek 96 miljonów). Celem utrzymania sprawności bankowej miał Bank stosunkowo znaczne kapitały w pogotowiu: rachunki Kasy i P. K. K. P. wynoszą przeszło pół miljarda marek. W roku sprawozdawczym założył Bank 7 nowych oddziałów: 2 oddziały zagraniczne (Strassburg i Rotterdam), dalej oddziały w Berlinie, oddział w Gdańsku, na Górnym Śląsku, dalsze oddziały w Pszczynie, wreszcie w kraju: oddziały w Kaliszu, Sosnowcu i Zawierciu. Na rachunku nieruchomości posiada Bank bardzo znaczne ciche rezerwy, gdyż wszystkie 27 posesji Banku figurują w bilansie w sumie 224 milj. mk., podczas gdy za jeden jedyny dom w Warszawie (ul. Jasna 6) ofiarowano już przeszło 300 milj. mk. Po dokonaniu znacznych odpisów, mianowicie na fudusz wątpliwych dłużników mk. 40 milj., na rezerwy podatkowe 15 milj. i na rachunku ruchomości 35 milj. mk., pozostało do dyspozycji Walnego Zebrania mk. 85.416.953.08 czystego zysku. Walne Zebranie podzieliło samę zgodnie z propozycją Rady Nadzorczej przeznaczyło dywidendę 5% i na superdywidendę 25% razem 30%. Na cele społeczne przeznaczono mk. 3.333.562 — niezależnie od 3 i pół milj. mk. wypłaconych w ciągu roku.

Po zatwierdzeniu kupna nieruchomości i udzieleniu pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej uchwalono zmiane kilku §§ ustaw, dotyczących wynagrodzenia Radzie Nadzorczej i ogłoszeń, przedewszystkiem zaś uchwalono — po szczegółowem umotywowaniu wniosku przez p. Dr. Pernaczyńskiego— podwyższyć kapitał zakładowy o 500 milj. mk. Nowe akcje mają być wydane w stosunku 2 nowych akcji na 1 starą po kursie 160 proc. (dla nowych nabywców po kursie 200 proc.) Po przeprowadzeniu nowej emisji kapitał zakładowy wynosić będzie 700 milj. mk., rezerwy około 500 milj. mk.

W miejsce ustępującego p. H. Dziewulskiego z Warszawy wybrano do Rady Nadzorczej p. Henryka Siwczyńskiego, dyrektora Tow. Górn. Przem. „Saturn" z Sosnowca. Pozostałych członków Rady Nadzorczej wybrano ponownie.

KRONIKA GIEŁDOWA

Niewątpliwie jest rzeczą powszechnie wiadomą, że trwające od dłuższego czasu przesilenie gabinetowe ujemnie oddziaływa na bieg życia naszego gospodarczego.

Z obowiązku jednak kronikarskiego zaznaczyć w tem miejsce należy, iż skutki tego przesilenia w pierwszym rzędzie wywołują spadek naszej nieszczęsnej waluty, która z dnia na dzień z zawrotną szybkością spada i przez co wzmaga się drożyzna, szczególnie artykułów pierwszej potrzeby.

W okresie sprawozdawczym (26/6 — 11/7) nastąpił spadek marki polskiej na giełdach zagranicznych, wobec czego na giełdzie warszawskiej kurs walut zagranicznych znacznie się podniósł, a mianowicie: franków francuskich — o 25%, franków szwajcarskich — o 35%, dolarów amer. i funtów sterl.—o 40%, koron czesko-słowackich—o 60% i t. d. i t. d. Pod sam koniec okresu marka niemiecka, która od dłuższego czasu wykazywała tendencję słabą, podniosła się w cenie o jeden punkt. Jedynie tylko korona austrjacka, zgodnie ze wskazówkami giełd zagranicznych, w dalszym ciągu chyliła się ku zniżce. Obroty walutami obcemi były dość pokaźne, co zresztą wynikiem było znacznego zapotrzebowania ze strony przemysłu, zwłaszcza łódzkiego, nie wyklucza to jednak możliwości, iż pewna część zakupów zużyta została na cele spekulacyjne.

Zestawienie kursów walut zagranicznych:

	26/6	7/7	10/7
Dolary Stan. Zjedn.	4.575	5.250	5.990
Franki francuskie	389	418.50	485
Funty sterl. . . .	20.050	23.200	26.800
Marki niemieckie	12.95	10.90	10.60
Korony austrjackie	25.25	23.65	23.75

Łącznie z podniesieniem się kursu walut obcych podrożały i metale, a mianowicie za rubla w złocie osiągano Mk. 2800, w srebrze — Mk. 1800.

Na rynku papierów dywidendowych przeważała tendencja mocniejsza.

Z bankowych akcji poszukiwano Banku Dyskontowego Warszawskiego i Banku dla Przemysłu i Handlu, które osiągały wysokie ceny, natomiast Banku Zachodniego niżej się normowały wskutek większego zaofiarowania.

Z metalurgicznych — zwyżkowały Lilpopy, Rudzkiego, Starachowice, Ostrowieckie, Modrzejowskie i Stąporków. Z innych akcji miały chętnych nabywców Borkowskiego i Braci Jabłkowskich. Również wielkim popytem cieszyły się akcje Warsz. Tow. Fabryk Cukru, Cukrowni „Gosławice" i Warsz. Tow. Kopalń Węgla. Wreszcie sprzedano pewną ilość akcji Polskiej Centrali Handlowej po Mk. 1300 za Mk. 500 wart. nom.

W dziedzinie wartości lokacyjnych usposobienie było słabsze tak dla hipotecznych, jak i magistrackich.

Z prowincjonalnych jedynie nabyto partję 5% L. Z. m. Lublina.

Dla Miljonówki usposobienie było słabsze.

Usposobienie końcowe: dla walut obcych (za wyjątkiem koron austrjackich) b. mocne, dla akcji — przeważnie mocniejsze i dla papierów procentowych — słabsze.

OSTATNIE KURSY DEWIZ NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH.

PARYŻ: Londyn 55½, Nowy York 12.71½, Szwajcarja 236.30, Berlin 2.57, Warszawa 0.23.

LONDYN: Paryż 55.55, Nowy York 446¼, Szwajcarja 23.47½, Berlin 21.60, Warszawa 25500.

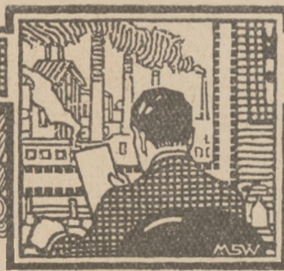
ZURICH: Paryż 42.30, Londyn 23.42, Nowy York 538, Berlin 1.08¾, Warszawa 0.10.

BERLIN: Paryż 3894.90, Londyn 2162.70, Nowy-York 481.61, Szwajcarja 9211.50, Warszawa 8.30.

AMSTERDAM: Paryż 20.60, Londyn 11.42½, Nowy. York 262, Szwajcarja 48.17½, Berlin 0 52 9/10, Warszawa 0.44.

NOWY-YORK: Paryż 7.85½, Londyn (2 mies.) 4.35. Szwajcarja 18.59, Berlin 0.20 3/5, Warszawa 0.017.

KRONIKA AKCYJNA

SPÓŁKI NOWOPOWSTAJĄCE.

Stowarzyszenie Kupców Win i Towarów Kolonjalnych Rzeczypospolitej Polskiej „Stowinkol“. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 100 miljonów, podzielonych na 20 akcji po Mk. 5000 wart. nom. Założyciele: Edmund Langner, Feliks Pawłowski, Kazimierz Raszewski, Władysław Grochowski, Aleksander Szadkowski, Kazimierz Iłowiecki, Edward Majewski, Piotr Florczyk, Ludwik Karasiński, Adolf Rosiński, Józef Zwierzchowski i Wacław Rago.

Związek producentów Ryb. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 40 miljonów, podzielonych na 40 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Założyciele: Konstanty Komierowski, Alfred Jankowski, Adam Łuniewski i Mieczysław Meisner.

Polsko-Holenderska Fabryka Lampek Elektrycznych „Philips“. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 100 miljonów, podzielonych na 100 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Założyciele: Antoni-Fryderyk Philips, Piotr-Mikołaj Leonard Staal, Otton-Mateusz Eugienjusz Loupart oraz Edw. Jan i Ferd. Borkowscy.

„Pabjamo“ Spółka Akcyjna dla Handlu Towarami Włókienniczemi. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 100 miljonów, podzielonych na 10 tysięcy akcji po Mk. 10.000 wart. nom. Założyciele: Feliks Krusze, Karol i Teodor Enderowie oraz Wacław Kleinadel.

Kąpiele na Wielkiem Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór“. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 50 miljonów, podzielonych na 50 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Założyciele: Henryk Kuncewicz, Adolf Makomaski i Jerzy Osmołowski.

Zrzeszenie dla Handlu ze Wschodem. Siedziba w Warsawie. Kapitał zakładowy Mk. 50 miljonów, podzielonych na tysiąc akcji po Mk. 50.000 wart. nom. Założyciele: Józef Evert, Stanisław Gaszyński, Bogusław Herse, Stefan Jabłkowski, Zygmunt Kiltynowicz, Wacław Lachert, Antoni Mayzel, Wacław Minkiewicz, Stanisław Ocetkiewicz, Wacław Turski, Adolf Sturm, Seweryn Wachowski, Stanisław Wartalski i Feliks Zieliński.

Zgierski Przemysł Wełniany. Siedziba w Zgierzu. Kapitał zakładowy Mk. 30 miljonów, podzielonych na 30 tysięcy akcji (60% imiennych i 40% na okaziciela) po Mk. 1.000 wart nom. Założyciele. Zgierska Tkalnia Udziałowa, Franciszek Lebrecht i Edward Wieczorek.

Przemysłowo-Handlowe Towarzystwo Metalowe „Hantomet“. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 40 miljonów, podzielonych na 40 tysięcy akcji po Mk. 1.000 wart. nom. Założyciele: Jan-Stanisław Biernacki, Jan Bolechowski. Maurycy Flaum i Stanisław Poradowski.

Towarzystwo F. Kujawski. M. Milewski, Szwentner i S-ka. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 30 miljonów, podzielonych na sześć tysięcy akcji po Mk. 5.000 wart. nom. Założyciele: Polski Bank Krajowy, Polski Bank Kresowy, Michał Milewski i Henryk Skarzyński.

Towarzystwo Przemysłu Budowlanego „Unja“. Siedziba w Krakowie. Kapitał zakładowy Mk. 200 miljonów, podzielonych na 200 tysięcy po Mk. 1.000 wart. nom. Założyciele: Józef Chmielewski, Stanisław Burzyński i Bank Budowlany S. A. w Warszawie.

SPÓŁKI POWIĘKSZAJĄCE KAPITAŁ ZAKŁADOWY.

Hurtownia Drzewa „Wisła“ Sp. Akc. Hurtownia Drzewa „Wisła“ w Bydgoszczy podwyższa kapitał zakładowy o 57.000.000 mk., t. j. do 75.000.000 mk. przez wydanie III emisji akcji. Całą nową emisję przejęło konsorcjum, składające zię z Banku Dyskontowego w Bydgoszczy oraz Banku M. Stadhagen w Bydgoszczy, a które oddaje dotychczasowym akcjonarjuszom dwie akcje III emisji na jedną poprzednich emisji po kursie 300%.

Bank M. Stadhagen w Bydgoszczy. Bank M. Stadhagen, Tow. Akc. w Bydgoszczy podwyższa kapitał akcyjny o 50.000.000 mk., t. j. do 100.000.000 mk. przez wydanie IV emisji akcji. Nowe akcje przejął Polski Bank Handlowy w Poznaniu z obowiązkiem ofiarowania dotychczasowym akcjonarjuszom 1 nowej akcji na każdą starą po kursie 180%.

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce — o Mk. 300 miljonów drogą wypuszczenia 600 tysięcy akcji po Mk. 500 wart. nom. Dotychczasowi akcjonarjusze otrzymują na każdą akcję emisji poprzednich dwie nowe po cenie Mk. 600 w dwóch ratach po Mk. 300 t. j. 15 lipca i 15 sierpnia r. b.

Sp. Akc. Browaru w Częstochowie dawniej K. Szwede — o Mk. 12 miljonów drogą przeszacowania książkowej wartości majątku Spółki. Dotychczasowi akcjonarjusze otrzymają bezpłatnie dwie nowe akcje na jedną dawną po Mk. 1000 wart. nom.

Tow. Akc. Warszawskiej Fabryki Firanek Getlic, Bracia Geyer, Herbst — o Mk. 51,408,000 drogą przewalutowania książkowej wartości majątku Spółki. Dotychczasowi akcjonarjusze otrzymują wzamian za jedną akcję po rub. 250 czterdzieści pięć akcji po Mk. 250 wart. nom.

Zakłady Chemiczne „Kontakt“ — o Mk. 120 miljonów drogą wypuszczenia 120 tysięcy akcji II em. po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji II em. służy właścicielom I em. w stosunku czterech nowych na jedną dawną akcję po cenie nominalnej z doliczeniem kosztów, zwiazanych z nową emisją.

Bank Zjednoczonych Ziem Polskich o Mk. 40 miljonów drogą wypuszczenia 80 tysięcy akcji po Mk. 500 wart. nom. Prawo pierwszeństwa do nabycia nowych akcji służy dawnym akcjonarjuszom w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie emisyjnej Mk. 700.

Pierwsze Małopolskie Towarzystwo dla Przemysłu Chemicznego we Lwowie — o Mk. 8,750,000 drogą wypuszczenia 50 tysięcy akcji IV em. po Mk. 175 wart. nom. Posiadacze akcji emisji poprzednich otrzymuią w stosunku trzynastu nowych na jedną dawną po cenie emisyjnej Mk. 807 w terminie do 15 lipca r. b. Również drogą przewalutowania powiększa się o dalsze Mk. 10,500,000 kapitał zakładowy i posiadacze akcji I—IV otrzymują na każdą akcję jedną nową.

„Dom Mód“ Bogusław Herse — o Mk. 270 miljonów drogą przeszacowania książkowej wartości majątku Spółki. Dotychczasowe akcje po Mk. 5000 będą przestemplowane na Mk. 50,000 każda.

Syndykat Rolniczy Kielecki — o Mk. 21 miljonów drogą wypuszczeniu 21 tysięcy akcji II em. po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy dotychczasowym akcjonarjuszom w stosunku trzech nowych na jedną dawną akcję po cenie emisyjnej Mk. 1150.

„Znicz“ Sp. Akc. w Krakowie — o Mk. 34,160,000 drogą wypuszczenia 24 tysięcy akcji IV em. po Mk. 1400 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy dotychczasowym akcjonarjuszom w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie nominalnej.

„Wolbrom" Fabryka wyrobów gumowych — o Mk. 55,840,000 drogą przewalutowania wartości majątku Spółki. Dotychczasowe akcje po Mk. 432 będą przestemplowane na Mk. 11,600 wart. nom.

Temler i Szwede w Warszawie— o Mk. 60,480,000 drogą wypuszczenia 56 tysięcy akcji V em. po Mk. 1080 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia V em. służy właścicielom akcji emisji poprzednich w stosunku jednej nowej na jedną dawną po cenie emisyjnej Mk. 1320 w terminie do 1 sierpnia r. b.

Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa „W. Bednawski" — o Mk. 10 miljonów drogą wypuszczenia 10 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy dotychczasowym akcjonarjuszom w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie emisyjnej Mk. 1200 w terminie do 20 lipca r. b.

Sp. Akc. „Cerata" — Mk. 45 miljonów drogą wydania 45 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Prawo pierwszeństwa do otrzymania nowych akcji służy dotychczasowym akcjonarjuszom w stosunku jednej nowej na jedną starą akcję po cenie emisyjnej Mk. 1500 w terminie do 20 lipca r. b.

Częstocickie Towarzystwo Fabryk Cukru — o Mk. 96 miljonów drogą przewalutowaniu książkowej wartości majątku Spółki i wydania akcjonarjuszom czterech akcji po Mk. 1000 wart. nom. na każdą akcję oraz — o Mk. 30 miljonów drogą wypuszczenia 30 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia nowych akcji służy dotychczasowym akcjonarjuszom w stosunku jednej nowej na cztery dawne akcje po cenie emisyjnej Mk. 1100 w terminie od 1/9 do 15/10 r. b.

Małopolska Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego — o Mk. 35 miljonów drogą wypuszczenia 175 tysięcy akcji III em. po Mk. 200 wart. nom. Dotychczasowym akcjonarjuszom służy pierwszeństwo do nabycia siedmiu akcji nowych na każde trzynaście dawnych po cenie nominalnej w terminie do 25 lipca r. b.

Sp. Akc. Fabryki Żelatyny i Kleju „Żelatyna" — o Mk. 10.189.800 drogą wypuszczenia 37,740 akcji V em. po Mk. 270 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji V-ej em. służy właścicielom akcji emisji poprzednich w stosunku dwóch nowych na jedną dawną akcję po cenie emisyjnej Mk. 310 w terminie do 6 sierpnia r. b.

Tow. Akc. Polska Centrala Handlowa — o Mk. 30 miljonów drogą wypuszczenia 60 tysięcy akcji III em. po Mk. 500 wartości nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji III em. służy dawnym akcjonarjuszom w stosunku trzech nowych na dwie dawne akcje po cenie emisyjnej Mk. 600 w terminie do 4 sierpnia r. b.

Polska Spółka Akcyjna „Pharma", Magister Bolesław Jawornicki w Krakowie — o Mk. 49 miljonów drogą wypuszczenia 70 tysięcy akcji III em. po Mk. 700 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji III em. służy dawnym akcjonarjuszom w stosunku jednej nowej na jedną dawną po cenie emisyjnej Mk. 1250 w terminie do 31 lipca r. b.

Fabryki Chemiczne i Huty Szklane „Kijewski, Scholtze i S-ka" — o Mk. 90 miljonów drogą wypuszczenia 90 tysięcy akcji III em. po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji III em. służy właścicielom akcji I i II em. w stosunku trzech nowych na jedną dawną akcję po cenie emisyjnej Mk. 1500 w terminie do 10 sierpnia r. b.

Bank Kujawski w Włocławku — o Mk. 50 miljonów drogą wypuszczenia 50 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. Prawo pierwszeństwa do nabycia nowych akcji służy dawnym akcjonarjuszom w stosunku jednej nowej na jedną dawną akcję po cenie emisyjnej Mk. 1350 w terminie do 6 sierpnia r. b.

Syndykat Rolniczy Częstochowski — o Mk. 20 miljonów drogą wypuszczenia 20 tysięcy akcji II em. ($^1/_4$ imiennych i $^3/_4$ na okaziciela) po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom akcji I em. w stosunku podwójnym do posiadanych już akcji po cenie emisyjnej Mk. 1250.

Sp. Akc. dla Przemysłu Naftowego i Gazów Ziemnych we Lwowie— o Mk. 410 miljonów drogą wypuszczenia 410 tysięcy akcji, z których dawni akcjonarjusze mogą otrzymać 360 tysięcy akcji po Mk. 1000 wart. nom. t. j. cztery nowe na jedną starą akcję po cenie emisyjnej Mk. 3250 w terminie do 12 sierpnia r. b.

Bank Narodowy dla rozwoju polskiego przemysłu, rzemiosł i handlu — o Mk. 150 miljonów drogą wypuszczenia 300 tysięcy akcji II em. po Mk. 500 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji II em. służy właścicielom akcji I em. w stosunku trzech nowych na jedną dawną po cenie emisyjnej Mk. 650 w terminie do 29 lipca r. b.

Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy Bracia Jabłkowscy — o Mk. 225 miljonów drogą wypuszczenia 450 tysięcy akcji II em. po Mk. 500 wart. nom. Cena emisyjna określona została na Mk. 650. Termin subskrypcji upływa 31 sierpnia r. b.

Zakłady Garbarskie J. C. H. Blunck — o mk. 60 miljonów drogą wypuszczenia 60 tysięcy akcji II em. po Mk. 1000 wart. nom. Nowoemitowane akcje II em. będą użyte wyłącznie na pokrycie reszty szacunku majątku, wniesionego do Spółki przez b. współwłaścicieli przedsiębiorstwa, należącego dawniej do firmy J. C. H. Blunck. Nowe akcje będą emitowane po cenie nominalnej.

Polska Fabryka Ekstraktów Garbarskich — o Mk. 24 miljony drogą wypuszczenia 4800 akcji II em. po Mk. 5000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji II em. służy właścicielom I em. w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie nominalnej.

Syndykat Rolniczy w Łodzi — o Mk. 15 miljonów drogą wypuszczenia 15 tysięcy akcji II em. po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji II am. służy właścicielom I em. w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie emisyjnej Mk. 1100.

Sp. Akc. Piotrkowskiej Manufaktury — o Mk. 63 miljony drogą przeszacowania wartości majątku Spółki. Dotychczasowe akcje po Mk. 2850 będą przestemplowane na Mk. 13350 wart. nom.

Sp. Akc. Przędzalni Wełny Czesankowej „Dąbrówka" — o Mk. 23,520,000 drogą przeszacowania wartości majątku Spółki. Dotychczasowe akcje po Mk. 5400 będą przestemplowane na Mk. 25000 wart. nom.

Spółki akcyjne zwołujące zebrania ogólne.

Cukrownia „Młynów“ — nadzwyczajne na 15 lipca r. b. o g. 12 w poł. w biurze Zarządu w Warszawie ul. Trębacka Nr. 15.

Radomska Rolna Spółka Akcyjna — zwyczajne na 15 lipca r. b o g. 3 p. p. w sali Związku Ziemian w Radomiu ul. Piłsudskiego Nr. 4.

Przemysłowe Towarzystwo Przetworów Tłuszczowych „Satnrnia“— nadzwyczajne na 20 lipca r. b. o g. 4½ p. p. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 138.

Zachodnie Tow. dla Handlu i Przemysłu — nadzwyczajne na 17 lipca r. b. o g. 4 p. p. w siedzibie Zarządu w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 148.

Bank Handlowo - Przemysłowy w Łodzi — nadzwyczajne w drugim terminie na 17 sierpnia r. b. o g. 5 p. p. w lokalu własnym w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 74.

Tow. Powązkowskiej Fabryki Mydła — nadzwyczajne na 17 lipca r. b. o g. 5 p. p. w siedzibie Zarządu w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 148.

Tow. Akc. Pabjanickich Fabryk Wyrobów Bawełnianych „Kruscbe i Ender” — zwyczajne na 27 lipca r. b. o g. 11 rano w lokalu T-wa w Pabjanicach, ul. Zamkowa Nr. 3.

Fabryka Lamp Elektrycznych „Cyrkon“ — nadzwyczajne na 22 lipca r. b. o g. 5 p. p. w lokalu Banku dla Elektryfikacji Polski w Warszawie, ul. Senatorska Nr. 18.

Tow. Fabryki „Metalporcelana“ w Grudziądzu — zwyczajne na 20 lipca r. b. o g. 5 p. p. w lokalu Banku Ziemiańskiego w Warszawie, ul. Mazowiecka Nr. 13.

S. A. Polskiego Tow. Żeglugi Morskiej i Rzecznej „Bałtyk“ — zwyczajne w drugim terminie na 4 września r. b. o g. 4 p. p. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 132.

Tow. Starachowickich Zakładów Górniczych — zwyczajne na 22 lipca r. b. o g. 4 p. p. w biurze Rady Zarządzającej w Warszawie, ul. Warecka Nr. 15.

Polski Bank Reasekuracyjny „Lechja“ — zwyczajne na 15 lipca r. b. o g. 2 p. p. w lokalu Banku w Warszawia, ul. Miodowa Nr. 11.

Akc. Tow. Przemysłowe Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein“ — zwyczajne na 14 lipca r. b. o g. 4 p. p. w Sali Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego Nr. 3.

Zakłady Przemysłu Drzewnego „Wiór“ — zwyczajne w drugim terminie na 18 lipca r. b. o g. 6 wiecz. w lokalu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego Nr. 3/5.

Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa „W. Bednawski“ — nadzwyczajne na 24 lipca r. b. o g. 5 p. p. w sali posiedzeń Banku Zjednoczonych Ziem Polskich w Warszawie, Plac Napoleona Nr. 7.

Tow. Akc. J. Smodlibowski w Miłosławiu — zwyczajne na 22 lipca r. b. o g. 11½ przed poł. w biurze p. radcy Cichowicza w Poznaniu, Plac Wolności Nr. 18.

Towarzystwo Transportowe „Impet“ — zwyczajne na 31 lipca r. b. o g. 6 p. p. w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Moniuszki Nr. 2a m. 17.

Zakłady Garbarskie i Fabryki Pasów F. Wickenhagen — zwyczajne w drugim terminie na 8 sierpnia r. b. o g. 6 p. p. w biurze Zarządu w Radomiu, Stare Miasto Nr. 4/5.

Sp. Akc. Przemysłowo - Leśna „Las“ — nadzwyczajne na 17 sierpnia r. b. o g. 6 p. p. w lokalu Zarządu w Warszawie, Plac Żelaznej Bramy Nr. 1.

Tow. Handlowo-Przemysłowe Józef Zeydler i S-ka — zwyczajne na 25 lipca r. b. o g. 5 pp. w lokalu własnym w Lublinie, ul. Szopena Nr. 3.

Sp. Akc. Gnaszyńskiej Manufaktury — nadzwyczajne na 22 lipca r. b. ewentualnie w drugim terminie 5 sierpnia r. b. o g. 3 pp. w lokalu Zarządu w Gnaszynie.

Sp. Akc. Wyrobów Bawełnianych I. K. Poznańskiego w Łodzi—zwyczajne na 30 lipca r. b. ewentualnie w drugim terminie 13 sierpnia r. b. o g. 12 w poł. w lokalu Spółki w Łodzi, ul. Ogrodowa Nr. 17.

Lubelski Syndykat Rolniczy—nadzwyczajne na 1 sierpnia r. b. o g. 2 pp. w gmachu własnym w Lublinie, ul. Krakowskie Przedmieście Nr. 64.

Sp. Akc. Przemysłu i Handlu „Poldor“ — nadzwyczajne na 25 lipca r. b. o g. 11 przed poł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Nowy Świat Nr. 43 m. 10.

Zdrojowisko „Druskieniki“—zwyczajne na 30 lipca r. b. o g. 5 pp. w lokalu Zarządu w Druskienikach, ziemi Grodzieńskiej.

„Silesia“ Górnośląska Fabryka Tytek i Torebek w Tarnowskich Górach — nadzwyczajne na 8 sierpnia r. b. o g. 4 pp. w winiarni p. Sedlaczka w Tarnowskich Górach, przy Rynku.

Kujawskie Zakłady Rolniczo-Przemysłowe — zwyczajne na 1 sierpnia r. b. o g. 3 pp. w lokalu własnym w Wagańcu.

Kawenczyńskie Zakłady Cegielniane Kazimierza Granzowa — nadzwyczajne na 27 lipca r. b. o g. 6 pp. w siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Kredytowa Nr. 16.

Cukrownia i Rafinerja „Rejowiec“ — zwyczajne na 28 lipca r. b. o g. 5 p. p. w hotelu „Victorja“ w Lublinie.

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce — zwyczajne w drugim terminie na 24 lipca r. b. o g. 5 pp. w biurze Zarządu w Warszawie, ul. S-to Krzyska Nr. 28 m. 17.

Częstochowska Fabryka Guzików dawniej Jan i Stanisław Grosman w Częstochowie — zwyczajne na 30 lipca r. b. o g. 11 rano w biurze Zarządu w Częstochowie, ul. Ogrodowa Nr. 38.

Bank Kupiecki Łódzki — nadzwyczajne na 15 sierpnia r. b. o g. 5 pp. w lokalu Banku w Warszawie, ul. Wierzbowa Nr. 8.

Sp. Akc. Importowo-Eksportowa „Agrumaria“ — zwyczajne w drugim terminie na 18 lipca r. b. o g. 4 pp. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Szczygla Nr. 12.

Sp. Akc. Tomaszowskiej Przędzalni Wełny Czesankowej w Tomaszowie Mazowieckim — zwyczajne w drugim terminie na 21 lipca r. b. o g. 3 pp. w biurze Zarządu w Tomaszowie Mazowieckim.

Akc. Tow. Krawieckie „Ameryka“ — nadzwyczajne na 29 lipca r. b. o g. 2 p. p. w budynku własnym w Warszawie, Praga ul. Ząbkowska № 40.

Tow. Akc. Bohino-Tomachowskiej Cukrowni na Wołyniu — zwyczajne na 31 lipca r. b. o g. 5 pp. w lokalu Spółki Handlowo-Przemysłowo-Rolniczej „Omnia“ w Warszawie, ul. Piękna Nr, 2.

Polskie Huty Szkła S. A. w Krośnie — nadzwyczajne na 20 lipca r. b. o g. 6 pp. w sali obrad Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie ul. Długa Nr. 1.

RÓŻNE.

Hermannmühlen Tow. Akc. w Poznaniu wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 300 oraz bonus w wysokości Mk. 2000 od akcji.

Sp. Akc. Przemysłu Włókienniczego „J. Smarzyński, E. Miłobędzki, i J. Malewski“ wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 180 od akcji.

Dr. żel. podjazdowa Piotrków — Sulejów wypłaca dywidendę za 1920 r. po Mk. 19.44 i za 1921 r. — Mk. 50 od akcji storublowej.

„Górka“ Tow. Akc. Fabryki Cementu w Sierszy wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 35% oraz bonus Mk. 80 czyli po Mk. 119 od akcji I, II i III em. Serji A.

Sierszańskie Zakłady Górnicze wypłacają dywidendę za 1921 r. po Mk. 63 od akcji.

Fabryka Konserw i Czekolady Rucker i Höflinger S. A. we Lwowie wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 200 od akcji.

Bank dla Handlu i Przemysłu wypłaca dywidendę za 1921 r. w stosunku 30% t. j. po Mk. 162 od akcji.

Sp. Akc. Skupu i Sprzedaży Skór Surowych i Garbników wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 30%.

Polska Sp. Akc. „Pharma“ Magister B. Jawornicki w Krakowie wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 40% t. j. po Mk. 280 od akcji I em. i po Mk. 210 od — II em.

Zjednoczenie Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 36% t. j. po Mk. 360 od akcji.

„Elibor Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa „Ł. J. Borkowski“ wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 46.3% t. j. po Mk 100 od akcji I—VI em.

„Tebate“ Tow. dla Handlu, Przemysłu i Rolnictwa wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 55% t. j. po Mk. 550 od akcji I em. i po Mk. 275 od II em.

Bank Cukrownictwa Tow. Akc w Poznaniu wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 10%

Akc. Tow. Przemysłowe Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein“ wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 20% t. j. od jednej akcji sturublowej (przestęplowanej na sześć akcji markowych) po Mk. 600 i od akcji II em. po Mk. 80.

Elektrownia Okręgowa w Pruszkowie wypłaca procenty budowy za 1921 r. po Mk. 30 od akcji I i II em., po Mk. 25 od — III em. i po Mk. 5 od — IV em.

Grodzieckie Tow. Kopalni Węgli i Zakładów Przemysłowych w Grodźcu wypłaca dywidendę za 1921 r. w wysokości 28% t. j. po Mk. 560 od akcji po Mk. 2000 wart. nom.

Tow. Akc. „Reklama Polska“ wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 150 od akcji.

Bank Zachodni wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 162 od akcji I—IV em. i po Mk. 135 od — V em.

Tow. Akc. Manufaktury Wełnianej „Hugo Wulffson“ w Łodzi wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 1200 od akcji.

Warszawska Warrantowana Sp. Akc. wypłaca dywidendę za 1921 r. po Mk. 64.80 od akcji I—III em. i po Mk. 43.20 od akeji IV em.

Bank Wschodni w Warszawie wypłaca dywidendę za 1921 r w wysokości 25% t. j. po Mk. 125 od akcji.

Tow. Akc, Fabryki Portand Cementu „Klucze“ uzyskało pozwolenie pp. Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu na przeniesienie siedziby z Warszawy do majątku „Klucze“.

Bank Pomorski w Toruniu zmienił firmę na *Bank Warszawsko-Gdański* z siedzibą w Warszawie.

Polski Akcyjny Bank Komercjalny w Łodzi otworzył oddział w Warszawie (ul. Nowy Świat Nr. 30).

Bank dla Handlu i Przemysłu w Warszawie otworzył 5-ty Oddział Miejski (Marszałkowska Nr. 121) po przejęciu organizacji domu bankowego p. Stanisława Kwinto, który został powołany do Dyrekcji Banku, jako Inspektor oddziałów miejskich.

Bank Mazowiecki w Warszawie otworzył oddział w Żychlinie.

Bank Wschodni w Warszawie otworzył oddział w Płocku.

Dziedzice, Spółka Akcyjna Naftowa uzyskała zezwolenie pp. Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu na przedłużenie terminu dla ukonstytuowania się Spółki do 2 sierpnia 1922 roku.

Ceny ogłoszeń

w Przeglądzie Przemysłowo-Handlowym

1/1 str. opisowa	M.	60,000
1/1 „ ogłoszeń	„	45,000
1/2 „ „	„	23,000
1/4 „ „	„	12,000

I i IV str. okładki o 50% drożej

II i III str. okładki o 25% drożej

Prenumerata kwartalna Marek 1000.

LOSOWANIA

4% Państwowa Pożyczka Premjowa z 1920 r. (Miljonówka)

Ciągnienie z dnia 1 lipca 1922 r.
№ 1357851
Ciągnienie z dnia 8 lipca 1922 r.
№ 3998081
Wypłata po mk. 1000000 natychmiast.

5% Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego m. Kielc.

Wykaz listów zastawnych, wylosowanych w poprzednich ciągnieniach i nie przedstawionych do wypłaty do dnia 27 marca 1922 r.

Po **2160** Mk. (**1000** Rb.) N. 38 95 115 131 133 134 145 146 172 174 200 213 254 295 301 320 322 325 335 340 349 387 388 406 415 416 439.

Po **1080** Mk. (**500** Rb.) N. 9 18 19 30 173 184 196 212 214 230 233 236 237 245 254 255 262 310 317 326 342 388 414 442 504 538 544 547 561 606.

Po **540** Mk. (**250** Rb.). N. 18 24 26 28 37 38 45 69 93 119 143 155 159 165 167 225 242 246 309 312 347 353 389 390 438 448 464 466 509 515 535 563 566 581 584 598 661 638 639.

Po **216** Mk. (**100** Rb.). N. 11 29 66 104 128 133 153 186 192 200 204 207 208 213 219 232 257 267 271 275 314 318 354 362 396 418 445 470 487 504 526 533 576 583 604 617 656 667 688 689 702 711 743 765 780 801 811 841 845 928 948 980 981 983 1017 1028 1037 1065 1100 1144 1145 1148 1172 1173 1220 1222 1231 1294 1302 1311 1312 1320 1348 1353 1355 1406 1412 1414 1422 1563 1606 1618 1631.

5% Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego m. Częstochowy.

Ciągnienie z dnia 12 kwietnia 1922 r.

Po **1000** Rb. N. 59 293 329 363 636 699 930 **1**268 413 794 820 867.

Po **500** Rb. N. 12 34 53 68 85 99 166 222 230 263 270 297 331 344 362 375 390 413 434 531 572 627 647 655 698 760 842 866 889 956.

Po **250** Rb. N. 32 36 5 66 72 77 102 134 135 146 161 201 209 21 242 254 263 275 285 307 313 350 351 374 377 401 409 423 435 441 452 457 479 550 578 579 589 593 601 612 617 625 666 675 682 700 723 731 733 742 814 818 824 872 886 905 915 927 957 980.

Po **100** Rb. N. 3 169 173 270 431 433 478 537 578 582 699 755 756 790 805 885 896 900 913 988 **1**061 69 92 105 156 229 265 317 365 397 517 531 536 549 557 602 607 608 614 641 690 708 745 758 770 823 841 864 882 942 951 **2**024 28 34 62 67 77 87 97 108 160 219 246 272 307 411 437 488.

Wypłata od dnia 15 sierpnia 1922 r.

Węgierska Pożyczka Premjowa Czerwonego Krzyża z 1883 r.

Ciągnienie z dnia 1 marca 1922 r.

A. Ciągnienie wygranych:

Po **30000** Koron S. **7888** N. 30.

Po **2000** Koron S. **6669** N. 67.

Po **1000** Koron S. **1378** N. 54, S. **5079** N. 52, S. **6985** N. 71.

Po **200** Koron S. **65** N. 5, S. **1082** N. 46, S. **2735** N. 23, S. **2873** N. 62, S. **3014** N. 43, S. **3944** N. 44, S. **4124** N. 41, S. **5169** N. 93, S. **5271** N. 22, S. **5308** N. 79, S. **5634** N. 91, S. **5954** N. 28, S. **6737** N. 10, S. **7619** N. 78, S. **7687** N. 21.

Po **100** Koron S. **86** N. 33, S. **300** N. 10, S. **325** N. 86, S. **564** N. 35, S. **1008** N. 83, S. **1325** N. 9, S. **1856** N. 13, S. **1927** N. 5, S. **2457** N. 6, S **3443** N. 84, S. **3673** N. 73, S. **3691** N. 54, S. **4636** N. 51, S. **4780** N. 18, S. **4903** N. 18, S. **6271** N. 98, S. **6455** N. 1, S. **6622** N. 73, S. **6692** N. 49, S. **6990** N. 46, S. **7321** N. 43, S. **7331** N. 73 S. **7571** N. 54, S. **7913** N. 18, S. **7999** N. 73.

Po **50** Koron S. **60** N. 24, S. **92** N. 52, S. **360** N. 100, S. **548** N. 68, S. **550** N. 44, S. **767** N. 25, S. **1025** N. 92, S. **1363** N. 23, S. **1382** N. 16, S. **1412** N. 81, S. **1450** N. 50, S. **1679** N. 92, S. **1945** N. 85, S. **2005** N. 85, S. **2036** N. 31, S. **2116** N. 95, S. **2422** N. 38, S. **2449** N. 4, S. **2545** N. 55, S. **2667** N. 3, S. **2728** N. 83, S. **3121** N. 97, S. **3335** N. 28, S. **3457** N. 71, S. **3518** N. 25, S. **3570** N. 40, S. **3842** N. 99, S. **4104** N. 43, S. **4148** N. 76,

S. **4210** N. 36, S. **4214** N. 45, S. **4313** N. 91, S. **4331** N. 72, S. **4422** N. 2, S. **4686** N. 22, S. **4718** N. 48, S. **4847** N. 90, S. **4898** N. 89, S. **4963** N. 32, S. **5113** N. 79, S. **5249** N. 27, S. **5443** N. 80, S. **5572** N. 10, S. **5603** N 74, S. **5638** N. 47, S. **5917** N. 69, S. **5971** N. 39, S. **6050** N. 100, S. **6149** N. 48, S. **6348** N. 22, S. **6432** N. 58, S. **6472** N. 26, S. **6473** N. 68, S. **6484** N. 81, S. **6576** N. 38, S, **6637** N. 53, S. **6659** N. 48, S. **6749** N. 7, S. **6977** N. 85, S. **7482** N. 90, S. **7694** N. 28, S. **7744** N. 71, S **7748** N. 18, S. **7870** N. 62.

B. Ciągnienie amortyzacyjne:

Wylosowauo **40** następujących serji:

535 791 1146 1302 1691 1693 1734 1851 1854 2267 2613 2832 3284 4084 4166 4414 4440 4815 4995 5078 5398 5517 5577 5584 5598 5953 6036 6043 6318 6618 6878 6946 6982 7054 7055 7107 7393 7472 7742 7818.

Za zawarte w powyższych **40** serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po **18** Koron.

Wypłata od dnia 1 września 1922 r.

Serbska Pożyczka Premjowa Czerwonego Krzyża z 1907 r.

Ciągnienie z dnia 16 stycznia 1922 r.

A. Ciągnienie wygranych:

Po **25000** Dinar. S. **1024** N. 18.

Po **1000** Dinar. S. **9891** N. 34.

Po **500** Dinar. S. **2808** N. 23, S. **3944** N. 74.

Po **200** Dinar. S. **2746** N. 70, S. **4944** N. 100, S. **6078** N. 97, S. **8717** N. 64, S. **9463** N. 11.

Po **50** Dinar. S. **281** N. 87, S. **612** N. 39, S. **690** N. 92, S. **737** N. 1, S. **1384** N. 16, S. **2354** N. 53, S. **2594** N. 14, S. **2911** N. 29, S. **2941** N. 68, S. **3494** N. 39, S. **4228** N. 66, S. **4941** N. 95, S. **5369** N. 48, S. **5630** N 63, S. **5854** N. 75, S. **6457** N. 84, S. **6876** N. 67, S. **7582** N. 100, S. **8420** N. 13, S. **8689** N. 52.

B. Ciągnienie amortyzacyjne:

Wylosowano **15** następujących seryj:

845 1834 1862 1904 2553 4005 4613 4906 5097 5211 7780 8259 8556 9515 9667.

Za zawarte w powyższych **15** serjach, tu niewymienione, wypłacone będzie po **23** Dinary.

Wypłata od dnia 15 kwietnia 1922 r.

Włoska Pożyczka Premjowa Czerwonego Krzyża z 1885 r.

Ciągnienie z dnia 1 maja 1922 r.

A. Ciągnienie wygranych:

Po **30000** Lirów S. **5480** N. 40.

Po **1000** Lirów S. **1365** N. 8, S. **6550** N. 42.

Po **500** Lirów S. **8140** N. 39.

Po **50** Lirów S. **698** N. 36, S. **937** N. 4, S. **1758** N. 12, S. **9687** N. 40, S. **10695** N. 38.

B. Ciągnienie amortyzacyjne:

Wylosowano **46** następujących seryj:

249 972 1769 1914 2470 2715 2757 4007 4033 4222 4350 4575 4731 4859 4923 4954 5109 5287 5434 5509 5552 5693 5915 5945 6134 6251 6493 6697 7001 7237 7378 7579 7581 7649 8106 8254 9536 9978 10334 10625 10649 10804 10890 11296 11403 11511.

Za zawarte w powyższych **46** serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po **41** Lirów.

Wypłata od dnia 10 maja 1922 r.

Budapeszteńska Pożyczka Premjowa Katedralna (Basilika-Dombau) z 1886 r.

Ciągnienie z dnia 1 marca 1922 r.

A. Ciągnienie wygranych:

Po **30000** Koron S. **2070** N. 5.

Po **2000** Koron S. **6308** N. 80.

Po **1000** Koron S. **4255** N. 87, S. **5502** N. 67, S. **7376** N. 26.

Po **200** Koron S. **1022** N. 95, S. **1146** N. 32, S. **1248** N. 3, S. **1277** N. 16, S. **2054** N. 50, S. **2073** N. 53, S. **2569** N. 76, S. **2769** N. 66, S. **3973** N. 63, S. **4023** N. 32, S. **4338** N. 14, S. **4471** N. 58, S. **4892** N. 29, S. **6045** N. 8, S. **6970** N. 67.

Po **100** Koron S. **278** N. 92, S **745** N. 3, S. **919** 62, S. **962** 18, S. **1530** N. 94, S. **2476** N. 24, S. **2504** N. 70, S. **2721** N. 82, S. **2796** N. 92, S. **2936** N. 99, S. **3208** N. 25, S. **3297** N. 25, S. **3477** N. 40, S. **3549** N. 58, S. **4416** N. 12, S. **4618** N. 84, S. **4678** N. 8, S. **4849** N. 46, S. **5096** N. 20, S. **5149** N. 6, S. **5740** N. 94, S. **6301** N. 2, S. **6695** N. 48 S. **6724** N. 35, S **7808** N. 98.

Po **50** Koron S. **158** N. 48, S. **227** N. 48, S. **323** N. 60, S. **339** N. 56, S. **421** N. 62, S. **452** N. 97, S. **575** N. 21, S. **639** N. 91, S. **1012** N. 6, S. **1207** N. 56. S. **1220** N. 49, S. **1323** N. 79, S. **1401** N. 84, S. **1705** N. 86, S. **1745** N. 10, S. **1789** N. 51, S. **1936** N. 32, S. **2202** N. 70, S. **2324** N. 4, S. **2369** N. 91, S. **2480** N. 84, S. **2514** N. 76, S. **2707** N. 69,

S. **2895** N. 64, S. **2905** N. 46, S. **3178** N. 61, S. **3232** N. 69, S. **3478** N. 52, S. **3558** N. 42, S. **3800** N. 60, S. **3990** N. 10, S. **4163** N. 13, S. **4238** N. 75, S. **4405** N. 24, S. **4517** N. 58, S. **4602** N. 32, S. **4788** N. 95, S. **4906** N. 25, S. **4954** N. 61, S. **4966** N. 66, S. **4981** N. 22, S. **5075** N. 92, S. **5103** N. 25, S. **5171** N. 88, S. **5347** N. 32, S. **5362** N. 73, S. **5404** N. 34, S. **5726** N. 93, S. **5882** N. 96; S. **5883** N. 46, S. **5969** N. 77, S. **6091** N. 70, S. **6120** N. 42, S. **6437** N. 80, S. **6891** N. 91, S. **6920** N. 73, S. **6970** N. 66, S. **6981** N. 4, S. **6984** N. 55, S. **6995** N. 27, S. **7004** N. 1, S. **7055** N. 83, S. **7287** N. 72, S. **7703** N. 73.

B. Ciągnienie amortyzacyjne:

Wylosowano **40** następujących serji:

88 575 630 762 1002 1069 1363 1431 2252 2632 3066 3334 3841 4017 4138 4236 4355 4539 4724 4778 4930 5031 5052 5276 5397 5550 5685 5762 5806 6252 6532 6560 6771 6858 6892 6957 6962 7019 7246 7295.

Za zawarte w powyższych **40** serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po **17** Koron.

Wypłata od dnia 1 września 1922 roku.

3% Węgierska Pożyczka Konwersyjna Banku Hipotecznego.

Ciągnienie z dnia 25 kwietnia 1922 r.

A. Ciągnienie wygranych.

Po **100000** Koron S. **149** N. 54.

Po **3000** Koron S. **2093** N. 17.

Po **1500** Koron S. **2000** N. 62, S. **2696** N. 28, S. **2894** N. 31.

Po **400** Koron S. **419** N. 42, S. **1318** N. 8, S. **1619** N. 13, S. **1713** N. 80, S. **1715** N. 67, S. **1872** N. 71, S. **2234** N. 93, S. **2512** N. 49, S. **2788** N. 88, S. **3261** N. 63.

List A lub B oddzielnie otrzymują połowę wygranych.

B Ciągnienie amortyzacyjne.

S. **154 403 423 650 778 856 947 1242 1433 1469 1926 2024 2070 2098 2196 2446 2449 2561 2805 3059 3181 3202** N. 1—100.

Za zawarte w powyższych serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po **200** Koron.

Wypłata od dnia 25 lipca 1922 r.

Austrjacka Pożyczka Kredytowa z 1858 r.

Ciągnienie z dnia 1 lipca 1922 r.

Wylosowano **34** następujących seryj:

18 92 96 193 567 1029 1064 1123 1137 1185 1503 1717 1775 1911 1954 2059 2071 2075 2302 2422 2463 2615 2569 2924 2991 3077 3271 3436 3469 3497 3593 3704 4079 4109.

Wygrane:

Po **300000** Koron S. **1911** N. 61.

Po **60000** Koron S. **567** N. 13.

Po **30000** Koron S. **18** N. 74,

Po **10000** Koron S. **18** N. 41, S. **3704** N. 95.

Po **4000** Koron S. **1029** N. 19, S. **2071** N. 95.

Po **3000** Koron S. **1717** N. 2, S. **2056** N. 26, S. **3593** N. 33.

Po **2000** Koron S. **1029** N. 31, S. **2071** N. 23, S. **2669** N. 25.

Po **800** Koron S. **96** N. 26 54, S. **1029** N. 48 55, S. **1064** N. 84, S. **1137** N. 29, S. **1185** N. 22, S. **1503** N. 21 74 95, S **1775** N. 62 76 91, S. **1911** N. 47, S. **1594** N. 41, S. **2059** N. 81, S. **2302** N. 88, S. **2463** N. 42. S. **2615** N. 54, S. **2669** N. 64 93, S. **2924** N. 83, S. **2991** N. 25, S. **3077** N. 25, S. **3271** N. 7 86, S. **3469** N. 27 54, S. **3593** N. 20 23, S. **3593** N. 36, S. **4079** N 92 99, S. **4109** N. 6 8.

Za zawarte w powyzszych **34** serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po **400** Koron.

Wypłata od dnia 2 stycznia 1923 r.

Nazwa pap. proc.	Nominalna wartość	Wartość kuponu bieżącego od papierów procentowych w fenigach i setnych częściach — LIPIEC: 16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30/31
Papiery państwowe.																
5% Poż. Długoterminowa	M. 100	145.83	147.22	148.61	150.—	151.39	152.78	154.17	155.56	156.95	158.34	159.73	161.12	162.51	163.90	165.29
„ „ Krótkoterminowa	„ 100	20.83	22.22	23.61	25.—	26.39	27.78	29.17	30.56	31.95	33.34	34.73	36.12	37.51	38.90	40.29
4% „ Premjowa (Miljonówka)	„ 1000	3166.66	3177.77	3188.89	3200.—	3211.11	3222.22	3233.33	3244.44	3255.55	3266.66	3277.77	3298.89	3300.—	3311.11	3322.22
4% Bilety Skarbowe	„ 1000	833.33	844.44	855.55	866.66	877.77	888.89	900.—	911.11	922.22	933.33	944.44	955.55	966.66	977.77	988.89
Obligacje.																
6% Poż. m. s. Warsz. z 1915/6.	R. 100	378.—	381.60	385.20	388.80	392.40	396.—	399.60	403.20	406.80	410.40	414.—	417.60	421.20	424.80	428.40
5½% „ „ „ „	„ 100	346.50	349.80	353.10	356.40	359.70	363.—	366.30	369.60	372.90	376.20	379.50	382.80	386.10	389.40	392.70
6% „ „ „ „ z 1917 r.	M. 100	25.—	26.66	28.33	30.—	31.66	33.33	35.—	36.66	38.33	40.—	41.66	43.33	45.—	46.66	48.33
4½% Poż. m. st. Warszawy (kanaliz.)	R. 100	223.56	225.99	228.42	230.85	233.28	235.71	238.14	240.57	243.—	245.43	247.86	250.29	252.72	255.15	257.58
5% Warsz. Poż. Przezorn. z 1920 r. / 5% B-ku Ziemiańskiego	M. 100	131.25	132.50	133.75	135.—	136.25	137.50	138.75	140.—	141.25	142.50	143.75	145.—	146.25	147.50	148.75
Listy Zastawne.																
4½% Ziemskie	R. 100	58.32	60.75	63.18	65.61	68.04	70.47	72.90	75.33	77.76	80.19	82.62	85.05	87.48	89.91	92.34
„ „	M. 100	27.—	28.12	29.25	30.37	31.50	32.62	33.75	34.87	36.—	37.12	38.25	39.37	40.50	41.62	42.75
4% „	R. 100	51.84	54.—	56.16	58.32	60.48	62.64	64.80	66.96	69.12	71.28	73.44	75.60	77.76	79.92	82.08
5% m. Warszawy, Płocka i Siedlec	„ 100	283.50	286.20	288.90	291.60	294.30	297.—	299.70	302.40	305.10	307.80	310.50	313.20	315.90	318.60	321.30
4½% m. Warszawy	„ 100	255.15	257.58	260.01	262.44	264.87	267.30	269.73	272.16	274.59	277.02	279.45	281.88	284.31	286.74	281.17
5% m. Łodzi	„ 100	202.50	205.20	207.90	210.60	213.30	216.—	218.70	221.40	224.10	226.80	229.50	232.20	234.90	237.60	240.30
4½% „ „	„ 100	182.25	184.68	187.11	189.54	191.97	194.40	196.83	199.26	201.69	204.12	206.55	208.98	211.41	213.84	216.27
5% „ Częstochowy	„ 100	407.70	410.40	413.10	415.80	418.50	421.20	423.90	426.60	429.30	432.—	434.70	437.40	440.10	442.80	445.50
„ „ Kalisza	„ 100	364.50	367.20	369.90	372.60	375.30	378.—	380.70	383.40	386.10	388.80	391.50	394.20	396.90	399.60	402.30
„ „ Kielc i Suwałk	„ 100	5.40	8.10	10.80	13.50	16.20	18.90	21.60	24.30	27.—	29.70	32.40	35.10	37.80	40.50	43.20
„ „ Lublina i Radomia	„ 100	40.50	43.20	45.90	48.60	51.30	54.—	56.70	59.40	62.10	64.80	67.50	70.20	72.90	75.60	78.30
„ „ „	M. 100	18.75	20.—	21.25	22.50	23.75	25.—	26.25	27.50	28.75	30.—	31.25	32.50	33.75	35.—	36.25
„ „ Łomży	R. 100	2.70	5.40	8.10	10.80	13.50	16.20	18.90	21.60	24.30	27.—	29.70	32.40	35.10	37.80	40.50
„ „ Piotrkowa	„ 100	448.20	450.90	453.60	456.30	459.—	461.70	464.40	467.10	469.80	472.50	475.20	477.90	480.60	483.30	—
6% B-ku Kr. Hipotecznego	M. 100	22.50	24.—	25.50	27.—	28.50	30.—	31.50	33.—	34.50	36.—	37.50	39.—	40.50	42.—	43.50

RUCH KURSÓW GIEŁDY PIENIĘŻNEJ W WARSZAWIE

za czas od 26 czerwca do 11 lipca 1922 r. włącznie.

Kursy przeciętne: tranzakcyjne lub między kursami „sprzedaż" i „kupno".

Objaśnienie: nieurzędowe — n.

I. Papiery procentowe. (Wartość nominalna rb. 100 = mk. 216).	Kupon płatny	$^{26}/_{6}$	$^{11}/_{7}$	najniższy	najwyższy
Papiery Państwowe.					
4% Poż. Pr. (Miljonówka)	$^{1}/_{10}$	1485	$1332\frac{1}{2}$	1200	1495
Obligacje.					
6% Poż. m. Warsz. z 1915/16	$^{1}/_{4}$-$^{1}/_{10}$	—	—	240	240
$5\frac{1}{2}$% Poż. m. st. Warszawy	&	—	—	—	—
6% Poż. m. st. Warszawy z 1917 r. (Mk. 100). .	$^{1}/_{1}$-$^{1}/_{7}$	—	—	115	115
5% Warsz. Poż. Przezor. 1920 r. (Mk. 100) . .	$^{1}/_{4}$-$^{1}/_{10}$	88	—	$86\frac{1}{2}$	88
$4\frac{1}{2}$% Poż. m. Warsz. (kanal.)	$^{14}/_{1}$-$^{14}/_{7}$	—	—	—	—
5% Banku Ziemiańskiego	$^{1}/_{4}$-$^{1}/_{10}$	—	—	—	—
6% Polsk. B-ku Komunaln.	$^{1}/_{5}$-$^{1}/_{11}$	—	—	—	—
Listy Zastawne.					
$4\frac{1}{2}$% Ziemskie *)	$^{22}/_{6}$-$^{22}/_{12}$	235	$220\frac{1}{2}$	220	235
$4\frac{1}{2}$% „ (Mk. 100)	&	$59\frac{7}{8}$	$56\frac{5}{8}$	$56\frac{1}{2}$	59
4% „	&	—	—	—	—
5% m. st. Warszawy*) .	$^{1}/_{4}$-$^{1}/_{10}$	$212\frac{1}{2}$	215	200	215
$4\frac{1}{2}$% „ „ „ . .	&	—	—	—	—
6% B-ku Kred. Hipotecz.	$^{2}/_{1}$-$^{1}/_{7}$	—	—	—	—
5% m. Łodzi serji VII .	$^{1}/_{5}$-$^{1}/_{11}$	—	—	—	—
$4\frac{1}{2}$% „ „ „ VI . .	&	—	—	—	—
5% „ Częstochowy . .	$^{15}/_{2}$-$^{15}/_{8}$	—	—	—	—
5% „ Kalisza . . .	$^{1}/_{3}$-$^{1}/_{9}$	—	—	—	—
5% „ Kielc	$^{14}/_{1}$-$^{14}/_{7}$	—	—	—	—
5% „ Lublina	$^{1}/_{1}$-$^{1}/_{7}$	—	—	$61\frac{1}{2}$	$61\frac{1}{2}$
5% „ „ (Mk. 100)	&	—	—	—	—
5% „ Łomży	$^{15}/_{1}$-$^{15}/_{7}$	—	—	—	—
5% „ Piotrkowa . . .	$^{30}/_{1}$-$^{30}/_{7}$	—	—	—	—
5% „ Płocka.	$^{1}/_{4}$-$^{1}/_{10}$	—	—	—	—
5% „ Radomia	$^{1}/_{1}$-$^{1}/_{7}$	—	—	—	—
5% „ Siedlec	$^{1}/_{4}$-$^{1}/_{10}$	—	—	—	—
5% „ Suwałk	$^{14}/_{1}$-$^{14}/_{7}$	—	—	—	—
$4\frac{1}{2}$% Banku Ziemsk. Wileń.	$^{14}/_{1}$-$^{14}/_{7}$	—	—	—	—

II. AKCJE.	31-12 1921 Przeciętne: tranzakc. lub między „sprzedażą a kupnem".	$^{26}/_{6}$	$^{11}/_{7}$	najniższy	najwyższy
Banku Dysk. Warszawsk	2600	3250	3700	3250	4100
„ Handl. w Warsz.	2175	—	5675	5650	6000
„ dla Han. i Przem.	3550	—	6250	6250	6250
„ Zachodniego	1350	3625	—	2850	3650
„ Kredytow. w Warsz	2775	3350	3350	3300	3600
„ Tow. Spółdz. . .	3200	—	—	—	—
„ Zjedn. Ziem. Pol.	960	—	1350	1350	1390
„ Przem. Warsz. . .	850	—	—	—	—
„ Kup. Łódzk. . .	625	—	—	—	—
„ Handl. w Łodzi .	975	—	—	—	—
„ Zw. Sp. Zarob. w Poz.	$2312\frac{1}{2}$	—	—	2225	2225
„ Małopolskiego . .	$687\frac{1}{2}$	—	—	—	—
„ Hipot. Akc. we Lw.	850	—	—	—	—
„ Pols. Przem. we Lw.	$837\frac{1}{2}$	—	—	—	—
„ Ziemsk. Kr. we Lw.	675	—	—	—	—
Tow. Cukr. „Czersk" . .	24000	—	—	—	—
„ „ „Częstocice".	30000	55000	55000	55000	55000
„ „ „Józefów" .	40000	—	—	—	—
„ „ „Konstancja"	55000	—	—	—	—
„ „ „Łyszkowice"	22000	—	—	—	—
„ „ „Michałów" .	35000	—	—	—	—
„ „ „Ostrowite" .	18000	—	—	—	—
Tow. Warsz. Fabr. Cukru	18800	44875	47750	42500	52000
„ Zawiercie	42500	—	—	—	—
„ Zakł. Żyrardowskich	54500	79000	80250	78000	81000
„ Kijew. Sch. i S-ka.	3775	—	—	5900	5900
„ Fryderyk Puls . .	2000	—	—	—	—
„ Dr. Roman May. Poz.	4175	—	—	—	—
„ Lilpop, Rau & Loew.	$2942\frac{1}{2}$	3987	4775	3975	5100
„ K. Rudzki & S-ka .	1795	$2587\frac{1}{2}$	$2887\frac{1}{2}$	2575	2925
„ Starach. Z. Gór. .	4058	6183	6533	5950	6575
„ Zakł. Ostrowieckich	$4606\frac{1}{4}$	8183	8350	7700	8425
„ „Wulkan"	70000	—	—	—	—
„ W. Gostyński & S-ka	3350	—	—	—	—
„ Borman & Szwede .	27500	—	—	—	—
„ Konrad Jarn. & S-ka	27500	—	—	—	—
„ Ortw., Karas. i S-ka	1000	—	—	1200	1200
„ Warsz. Ub. od Ognia	20500	—	—	—	—
„ Ub. „Przezorność".	6500	—	—	—	—
„ „Łazy" (cement) .	22500	—	—	—	—
„ „Wysoka" „ . .	6500	—	—	—	—
„ Firley „ . .	775	—	825	800	875
„ Warsz. Kop. Węgla	15850	7950	7875	7000	8150
„ Dróg Żel. Podjazd.	2400	—	—	—	—
„ Ł. J. Borkowski . .	1183	$1362\frac{1}{2}$	1483	1250	1525
„ Bracia Jabłkowscy.	$1112\frac{1}{4}$	1825	2125	1800	2125
„ F. Dach „Pustelnik"	3250	—	—	—	—
„ Warsz. Poż. na Z. R.	2200	—	—	—	—
„ Bud. i pr. hot. w War.	77500	—	—	—	—
„ „Pocisk"	808	—	825	800	825
„ „Siła i Światło" .	650	—	—	—	—
„ Przemysłu Drzewn.	1445	1642	—	1550	1675
„ Warsz. Handl. i Żegl.	1437	1870	1725	1725	1885
„ „Nafta Polska" . .	1900	1942	$1837\frac{1}{2}$	1775	1950
„ Polskie Handlowe .	—	—	—	—	—
„ Tomasz. F. Szt. Jedw.	—	—	—	—	—

III. Waluty i Dewizy. Kursy z 11 lipca 1922 r.	Sprzedaż	Kupno	Dokonane tranzakcje
Ruble carskie 100 . . .	—	—	—
„ „ 500 . . .	—	—	--
„ „dumskie" 1000 .	—	—	—
„ „ 250 .	—	—	—
Dolary St.-Zjednoczon. .	6110	6070	6240—6050—6090
„ kanadyjskie . .	—	—	6075—6050—6065
Franki francuskie . . .	485	481	484—486—483 Paryż
„ belgijskie . . .	460	456	456—460 Belgja
„ szwajcarskie . .	1164	1156	1160 Szwajcarja.
Funty sterl.	27325	27125	27400—27200—27275 Londyn
Marki niemieckie . . .	—	—	12.40
Korony austrjackie . .	24	23	$24—23\frac{1}{2}—23\frac{3}{4}$ Wiedeń
„ czesko-słowackie	—	—	140—145—141 Praga
„ szwedzkie . . .	—	—	—
„ duńskie	—	—	—
„ norweskie . . .	—	—	—
„ węgierskie . .	—	—	4.55 Budapeszt
Lei rumuńskie	—	—	—
Liry włoskie	—	—	—
Marki fińskie	—	—	—
Floreny holenderskie. .	—	—	—
Dinary jugosłowiańskie.	—	—	—

*) Dotyczy listów na blankietach rublowych Rb. 100=216.

WYDAWCA: Tow. „WAW", *MIECZYSŁAW MAJCHER.* REDAKTOR: *TADEUSZ PUDŁOWSKI.*

ZAKŁADY DRUKARSKIE F. WYSZYŃSKIEGO i S-ki, WARSZAWA, ZGODA 5.